2019'un Aralık ayında Çin'de ortaya çıkmasının ardından yeni yılda tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (COVID-19) politikadan ekonomiye, aile ilişkilerinden eğitime tüm makro ve mikro alanlara ait ilişkileri yeniden tanımlayacağa benziyor. Salgının etkisi ve ortaya çıkardığı tahribat hem bireysel hem toplumsal düzeyde derinden hissedilmektedir. Bu anlamıyla 2020 yılını COVID-19 yılı olarak adlandırmak da yanlış olmayacaktır.

Sakarya Üniversitesi, Diaspora Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde yapılan bu çalışma COVID-19 salgınının etkilerini Türkiye ve AB bağlamında anlamaya yönelik çabanın ilk ürünüdür. Çalışmamızda, salgınla mücadele yönünde alınan tedbirlerin ne derece yeterli olduğuna, hangi kurumların salgın sürecinin yönetiminde başarılı hangilerinin başarısız görüldüğüne, AB'nin salgın sürecini nasıl yönettiğine, Türkiye'de yaşayanların AB'ye bakışına, salgın sırasında mülteciler meselesine yönelik algılara dair elde ettiğimiz sonuçları bulacaksınız.

978-605-9642-76-7

9 786059 642767

karınca

www.karincayayinlari.com

www.facebook.com/karincayayinlari

twitter.com/karincayayin

Avrupa'da ve Türkiye'de Yaşanan COVID-19 Salgınına İlişkin Algılar

karınca

Avrupa'da ve Türkiye'de Yaşanan COVID-19 Salgınına İlişkin Algılar

Soner Tauscher, Fikret Topal
Yiğit Cem Eskicioğlu, Zehra Hopyar

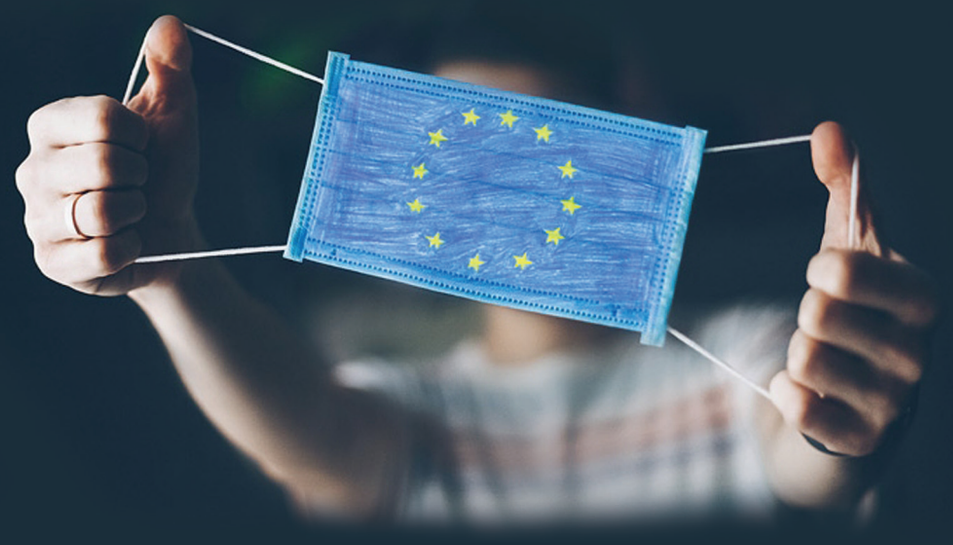

DIAM Diaspora Araştırmaları Merkezi

karınca

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
Diaspora Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Avrupa'da ve Türkiye'de Yaşanan COVID-19 Salgınına İlişkin Algılar

Yazarlar
Soner Tauscher, Fikret Topal
Yiğit Cem Eskicioğlu, Zehra Hopyar

Ankara, 2020

Karınca Yayınevi

ISBN: 978-605-9642-76-7

Adres: Dr. Mediha Eldem Sokak 56/1 Kızılay/Ankara
Tel: 0 312 431 54 83 / Faks: 0312 431 54 84
www.karincayayinlari.com
info@karincaajans.net

Basım Yeri: Ted Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 43252
Adres: Kazım Karabekir Cad. No. 95-1A Altındağ/Ankara

© Bu kitabın yayın hakları Karınca Yayınevi'ne aittir. Yazarın ve yayıncının yazılı izni olmadan yayınlanamaz, kopyalanamaz, çoğaltılamaz. Ancak, kaynak gösterilerek kısa alıntılar yapılabilir.

İçindekiler

TABLOLAR LİSTESİ.....v

GRAFİKLER LİSTESİ vi

SUNUŞ.....ix

1. BÖLÜM: COVID-19 SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİ 1
   1.1. AB'nin COVID-19 Mücadelesi.....8
   1.2. COVID-19 Salgınına Yönelik Çalışmalar 19

2. BÖLÜM: TÜRKİYE VE AB'NİN COVID-19 SALGINI YÖNETİMİ ALGISI.....31
   2.1. Çalışmaya İlişkin Demografik Bilgiler.....32
   2.2. COVID-19 Salgınına Dair Algı 35
   2.3. Avrupa Birliği'ne Yönelik Algı.....39
   2.4. COVID-19'a Karşı Alınan Tedbirlere İlişkin Görüşler...41
   2.5. COVID-19 Döneminde Mülteciler ve Göçmenler.....51
   2.6. COVID-19 Salgınında Çıkan Haberler ve Devletlerin Aldığı Önlemlere Yönelik İddialar.....56
   2.7. SONUÇ ve BULGULAR.....58

KAYNAKÇA 61

Ek: COVID-19 Salgınıyla Bağlantılı Bazı İnfografikler.....64

Tablolar Listesi

Tablo 1: Avrupa Birliği Ülkelerinde İlk Vakaların Ortaya Çıkış Tarihleri 2
Tablo 2: COVID-19 Salgınına Karşı Avrupa Ülkelerinin Aldıkları Tedbirlerin Tarihleri 4
Tablo 3: Avrupa Birliği Ülkelerinde Kurumlara Güven 25
Tablo 4: Katılımcıların Gelir Aralıklarına Göre Türkiye'de Sokağa Çıkma Yasağına İlişkin Görüşleri 46
Tablo 5: Katılımcıların Gelir Aralıklarına Göre Türkiye'de Sokağa Çıkma Yasağı Hakkında Görüşleri 47
Tablo 6: Katılımcıların İdeolojik Görüşlerine Göre Mültecilere Salgın Sırasında Nasıl Bir Düzenleme Getirilmesine İlişkin Fikirleri....52
Tablo 7: Katılımcıların İdeolojik Görüşlerine Göre Mültecilere Salgın Sırasında Hangi Yardımların Yapılması Gerektiğine İlişkin Fikirleri ...53

Grafikler Listesi

Grafik 1: Kendi Ülkesinin COVID-19 Salgını ile Başa Çıkma Konusunda Kötü/İyi İş Çıkardığını Söyleyenlerin Oranı 20
Grafik 2: COVID-19'un Hayatları Değiştirdiğini Düşünenlerin Oranı 21
Grafik 3: Uluslararası İş Birliğinin COVID-19 Vakalarını Potansiyel Olarak Azaltacağı Konusundaki Yaklaşım 22
Grafik 4: AB Ülkelerinin AB'ye Güveni.....23
Grafik 5: AB Ülkelerinde Ulusal Hükümete Güven.....24
Grafik 6: Almanya'da Hükümet Partileri ile AfD'nin Kamuoyu Yoklamalarında Aldıkları Oy Oranları (%)...26
Grafik 7: Küresel Endişeler 28
Grafik 8: Katılımcıların Meslek Grupları 34
Grafik 9: Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Biçimleri 35
Grafik 10: COVID-19 Haberlerinin Takip Edildiği Mecralar ..36
Grafik 11: Katılımcıların COVID-19'un Ortaya Çıkışına Dair Görüşleri 38
Grafik 12: Katılımcıların Avrupa'da Vaka ve Ölüm Oranlarının Artmasının Doğuracağı Sonuçlara İlişkin Görüşleri.....41
Grafik 13: COVID-19 ile Mücadelede Kurumlara Duyulan Güven (Artan).....42
Grafik 14: COVID-19 ile Mücadele Kurumlara Duyulan Güven (Azalan) 43

Grafik 15: AB ve Türkiye'de Tedbirlere Yönelik Algı.....45
Grafik 16: Katılımcılara Göre COVID-19 Önlemleri Açısından En Başarılı Ülkeler.....49
Grafik 17: Ipsos Toplum Araştırması'na Göre Tam Kapatma Uygulanmasını Düşünenler 50
Grafik 18: Katılımcıların Kamplarda Yaşayan Mültecilere İlişkin Görüşleri.....55
Grafik 19: Katılımcıların Salgın Sırasında Devletlerin Aldığı Önlemlere Yönelik İddialara İlişkin Görüşleri 57

Sunuş

2019'un Aralık ayında Çin'de ortaya çıkmasının ardından yeni yılda tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs (COVID-19) politikadan ekonomiye, aile ilişkilerinden eğitime tüm makro ve mikro alanlara ait ilişkileri yeniden tanımlayacağa benziyor. Salgının etkisi ve ortaya çıkardığı tahribat hem bireysel hem toplumsal düzeyde derinden hissedilmektedir. Bu anlamıyla 2020 yılını COVID-19 yılı olarak adlandırmak da yanlış olmayacaktır. Ancak salgın süreci 2020 yılını o kadar domine etti ki Oxford Sözlük tarafından her yılın karakterini veya ruhunu yansıtan kelime için tek bir kelime önermek mümkün olmadı. Her ne kadar Koronavirüs, COVID-19 kelimeleri merkez olsa da hiçbir kelime bu yılı tek başına açıklamaya yeterli bulunamadı ve bu sebepten yılın tanımlamak için birden fazla kelime önerildi. "Koronavirüs", "COVID-19", "karantina", "maske", "doktor", "süpermarket", "süper taşıyıcı", "uzaktan çalışma", "sosyal mesafe" gibi kelimeler bu "eşi görülmemiş yılın" kelimeleri arasında yerini aldı.

COVID-19 salgını, küreselleşme sürecinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. İnsan hareketliliğinin bu derece yüksek olduğu çağımızda virüsün yayılma hızı da o derece yüksek olmuştur. Kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına alarak bütün insanlığın haya-

tını etkilemiştir. Aynı şekilde salgının çıktıları da muhtemelen bu minvalde olacaktır. Ortaya çıktığı andan itibaren yoksulluk, işsizlik, toplumsal eşitsizlik gibi zaten var olan krizleri derinleştiren salgının kısa, orta ve uzun vadede etkilerini ve nelere sebep olacağını tekrar tekrar gözlemleme ve araştırma fırsatı bulacağız.

Sakarya Üniversitesi, Diaspora Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi bünyesinde yapılan bu çalışma, COVID-19 salgınının etkilerini Türkiye ve AB bağlamında anlamaya yönelik çabanın ilk ürünüdür. Çalışmamızda, salgınla mücadele yönünde alınan tedbirlerin ne derece yeterli olduğuna, hangi kurumların salgın sürecinin yönetiminde başarılı hangilerinin başarısız görüldüğüne, AB'nin salgın sürecini nasıl yönettiğine, Türkiye'de yaşayanların AB'ye bakışına, salgın sırasında mülteciler meselesine yönelik algılara dair elde ettiğimiz sonuçları sizlerle paylaşmaktan kıvanç duyduğumuzu ifade eder keyifli okumalar dileriz. Araştırma sürecinde katkılarını esirgemeyen Diaspora Araştırmaları Merkezi'nin değerli öğrenci asistanlarına, çalışmaya dair verilerin toplanması ve yazarlara sunulmasında gösterdiği katkıdan dolayı araştırma asistanı Şebnem Korkmaz'a, araştırmayı koordine eden araştırmacılarımıza ve sürecin her aşamasında destek olan merkez müdürümüz Prof. Dr. Bünyamin Bezci'ye teşekkürü bir borç biliriz.

DİASPORA
ARAŞTIRMALARI
MERKEZİ

1. BÖLÜM

COVID-19 SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİ

2019 yılının Aralık ayında Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Vuhan şehrinde ortaya çıktığı düşünülen yeni tip koronavirüs, yani COVID-19[1] veya SARS-CoV-2 salgını kısa süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Avrupa'daki ilk vakanın 24 Ocak 2020 tarihinde Fransa'nın Bordeaux şehrinde görüldüğü düşünülmektedir[2]. Fransa'nın ardından diğer Avrupa ülkelerine de yayılan virüs, 9 Mart tarihinde Güney Kıbrıs'ta da ilk vakanın teyit edilmesiyle birlikte Avrupa Birliği'ne (AB) üye bütün ülkelere yayılmıştır. Bunun ardından Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 11 Mart tarihinde küresel salgın (pandemi) olarak ilan edildi[3] ve Avrupa, 13 Mart tarihinde, DSÖ Başkanı Tedros Adhanom Ghebreyesus tarafından COVID-19'dan en çok etkilenen bölge olarak salgının **merkez üssü** olarak adlandırılmıştır[4].

---

1 Bundan sonra COVID-19 olarak kullanılacaktır.

2 NCBI, "First cases of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in the WHO European Region" (Erişim: 20.09.2020).

3 WHO, "Coronavirus disease (COVID-19) pandemic " (Erişim: 20.09.2020).

4 WHO, "WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19" (Erişim: 20.09.2020).

Tablo 1: *Avrupa Birliği Ülkelerinde İlk Vakaların Ortaya Çıkış Tarihleri*

AB Ülkeleri	İlk Vakanın Ortaya Çıkışı (2020)	AB Ülkeleri	İlk Vakanın Ortaya Çıkışı (2020)
Fransa	24 Ocak	**Litvanya**	28 Şubat
İsveç	24 Ocak	İrlanda	29 Şubat
Almanya	27 Ocak	**Lüksemburg**	29 Şubat
Finlandiya	29 Ocak	**Çekya**	1 Mart
İspanya	31 Ocak	**Letonya**	2 Mart
İtalya	31 Ocak	**Portekiz**	2 Mart
Belçika	3 Şubat	**Macaristan**	4 Mart
Avusturya	8 Şubat	**Polonya**	4 Mart
Hırvatistan	25 Şubat	**Slovenya**	4 Mart
Romanya	26 Şubat	**Slovakya**	6 Mart
Yunanistan	26 Şubat	**Malta**	7 Mart
Danimarka	27 Şubat	**Bulgaristan**	8 Mart
Estonya	27 Şubat	**Güney Kıbrıs Rum Yönetimi**	9 Mart
Hollanda	27 Şubat		

Kaynak: thinkglobalhealth.org

Türkiye'de ise ilk vaka 10 Mart 2020 tarihinde tespit edilmiş, 11 Mart tarihinde ise kamuoyuna duyurulmuştur. Ocak ayının sonlarında salgınla tanışan birçok Avrupa ülkesinin aksine Türkiye ilk aşamada salgına karşı alınan tedbirler ile ön plana çıkmıştır. Türkiye'de virüsün tespit edilmesiyle birlikte salgının yayılmasını önlemek amacıyla bir hafta içerisinde okulların kapatılacağı, kamuya açık etkinliklerin kısıtlanacağı, seyahat ve ulaşım kısıtlamalarının getirileceği ve insanların top-

lu olarak bulunduğu kafe ve restoran gibi mekânların kapatılacağı duyurulmuştur. Benzer tedbirlerin Avrupa ülkelerinde alınma süresi ise ilk vakaların ortaya çıkmasından bir ay sonrasını bulmuştur. Tedbirlere en geç başvuran ülkelerden biri İngiltere olmuştur. İngiliz hükümetinin pandemiyle mücadele konusunda "**sürü bağışıklığı**"[5] olarak adlandırılan bağışıklık stratejisini izleyen kararlar alması kamuoyunda büyük bir tartışmaya yol açmıştır. BBC'nin haberine göre, 12 Mart tarihine gelindiğinde bile İngiltere'de hayat normal akışında devam etmiş, gazetelerin sayfalarını spor haberlerinde binlerce taraftarın doldurduğu stadyumlarda alınan zaferler süslemiştir. Aynı günlerde vaka sayılarının bir hafta önceye göre dört katına çıkması, hükümeti test çalışmalarını hemen durdurmaya ve hastalık şüphesi olanların hastanelere kabul edilmesine sevk etmiştir[6]. Bu dönemde Imperial Collage Üniversitesi araştırmacıları yayımladıkları çalışmalarında COVID-19'a karşı izlenecek 3 farklı stratejiyi "**Baskılama, Yatıştırma ve Müdahalede Bulunmamak**"[7] olarak belirlemiş ve bunların içerisinde en kötü senaryonun salgına karşı hiçbir önlem alınmaması olduğunu belirtmişlerdir[8]. Tablo 2'de de görüldüğü şekilde birçok Avrupa ülkesinin COVID-

---

5 Sürü bağışıklığı, virüsün yayılmasına izin verilerek nüfusun büyük bir kısmına bulaşması ve bu sayede toplumun virüse karşı bağışıklık kazandırılması yöntemidir.

6 BBC, "Coronavirus: Did 'herd immunity' change the course of the outbreak?"(Erişim:22.09.2020).

7 **Baskılama:** Salgının bulaşma zincirini kırmak ve virüsü daha başında durdurma stratejisi. **Yatıştırma:** Salgının durdurulamayacağının kabul edilip yayılmasını yavaşlatmak ve bunun sonucunda vaka sayısının sağlık sistemini çökertecek boyutlara ulaşmasını engelleme stratejisi. **Müdahale etmeme**: Salgının yayılmasına karşı herhangi bir müdahalede bulunmama stratejisidir.

8 Imperial Collage, "The Global Impact of COVID-19 and Strategies for Mitigation and Suppression" (Erişim Tarihi: 26.09.2020).

19'a yönelik tedbirleri aldıkları tarihler, DSÖ'nün COVID-19'u küresel salgın olarak ilan ettiği döneme denk gelmektedir. DSÖ'nün de en çok eleştirildiği noktaların başında COVID-19'u "uluslararası kamu sağlığı acil durumu" olarak ilan etme süresinin bu kadar uzun sürmesi ve salgının başlarında vermiş oldukları çelişkili açıklamalar gelmektedir.

Tablo 2: *COVID-19 Salgınına Karşı Avrupa Ülkelerinin Aldıkları Tedbirlerin Tarihleri*

	İlk Vakaların Ortaya Çıkması	Okulların Kapatılması	İnsanların Toplu Bulunduğu Mekanların Kapatılması	Kamuya Açık Toplu Etkinliklerin Kısıtlanması	Kapsamlı Seyahat ve Ulaşım Kısıtlamaları
İtalya	31 Ocak	10 Mart (39 Gün Sonra)	12 Mart (41 Gün Sonra)	10 Mart (39 Gün Sonra)	10 Mart (39 Gün Sonra)
İspanya	31 Ocak	11 Mart (40 Gün Sonra)	14 Mart (43 Gün Sonra)	11 Mart (40 Gün Sonra)	14 Mart (43 Gün Sonra)
İngiltere	31 Ocak	18 Mart (47 Gün Sonra)	20 Mart (49 Gün Sonra)	13 Mart (42 Gün Sonra)	24 Mart (53 Gün Sonra)
Almanya	27 Ocak	17 Mart (50 Gün Sonra)	16 Mart (49 Gün Sonra)	13 Mart (46 Gün Sonra)	17 Mart (40 Gün Sonra)
Fransa	24 Ocak	13 Mart (49 Gün Sonra)	14 Mart (50 Gün Sonra)	13 Mart (48 Gün Sonra)	17 Mart (53 Gün Sonra)
Türkiye	10 Mart	12 Mart (2 Gün Sonra)	15 Mart (5 Gün Sonra)	12 Mart (2 Gün Sonra)	13 Mart (3 Gün Sonra)

Kaynak: Anadolu Ajansı

İtalya ve İspanya, Mart ayında salgının merkez üssü olarak kabul edilen Avrupa'da, virüsten en çok etkilenen ülkelerin başında gelmekteydi. Salgın özellikle İtalya'da yayılırken, 26 Şubat tarihinde AB Acil Mücadele Koordinasyon Merkezi (The Emergency Response Coordination Centre, [ERCC]) üzerinden yapılan maske ve medikal kit yardım çağrısı, diğer AB ülkeleri tarafından ilk aşamada karşılıksız kalmıştır[9]. AB dayanışmasının sorgulanmaya başlandığı bu dönemde, İsveç merkezli sağlık şirketi Mölnlycke, Çin'den, İtalya ve İspanya için ithal edilen milyonlarca maske ve eldi-

[9] İKV, "Ab Üyesi Ülkelerin Covid-19 Tablosu: Mevcut Durum Ve Alınan Önlemler" (Erişim:24.09.2020).

vene Fransa tarafından el konulduğunu açıklamıştır[10]. En zor zamanlarında AB'den yeterli desteği alamadığını düşünen İtalyan halkı AB'ye olan inançlarını sorgulamaya başlamıştır. Financial Times'ın bir makalesinde de belirtildiği üzere, Avrupa Parlamentosu seçimleri sürecinde "Biz Avrupalıyız!" sloganını benimseyen ve her zaman AB'nin bütünlüğünü destekler açıklamalar yapan İtalyan partisi Action'ın (Azione) söylemlerinde dahi AB'ye yönelik sert eleştiriler gelmiştir[11]. Benzer şekilde Mart 2020'de Almanya 240.000 koruyucu maskenin gümrükten İsviçre'ye geçişini engellemiştir. Bu engelleme Almanya'nın koruma gözlükleri, maskeler, elbiseler ve eldivenler gibi sağlık ekipmanlarının ihracının yasaklanması kararına dayanılarak gerçekleştirilmiştir. AB'nin salgının başlarında koordine olmakta geç kalması en çok Avrupa'nın aşırı sağ partilerinin söylemlerinde yer bulmuş, salgını zaten karşı oldukları AB'ne saldırmak için bir araç olarak kullanmışlardır. Fransa'da Ulusal Cephe Partisi Başkanı aşırı sağcı Marine Le Pen; AB'nin tüm ülkelerden daha aşağıda bir seviyede olduğunu belirtmiş, ayrıca Rusya ve Küba gibi ülkelerin İtalya'ya AB'den daha çok yardımları olduğunu ifade etmiştir. Virüsün daha tam olarak tanınmadığı ve salgın olarak etkisini göstermeye yeni başladığı bu dönemde İtalya'dan dünyaya yayılan görüntüler durumun ciddiyetini göstermiştir. İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, COVID-19 krizinden çıkmak için gereken "**ekonomik dayanışmayı**" göstermekte geç kalan AB'yi eleştirmiştir. İtalya'nın ardından salgından en fazla etkilenen ülke olan İspanya'da da Başbakan Pedro Sanchez; "*Neslimizin*

---

10 France News 24, "France seizes millions of masks, gloves intended for Spain and Italy" (Erişim:24.09.2020).

11 Financial Times, "Coronavirus: Is Europe losing Italy?" (Erişim: 24.09.2020).

en kötü kriziyle karşı karşıyayız. Avrupa projesinin geleceği tehlikede. Koordinasyonlu ve sağlam bir AB ile bireyselcilik arasında seçim yapıyoruz. Biz, derinden Avrupacıyız. Bu acil duruma karşı ortak cevap talep ediyoruz, adil bir toparlanma garanti ediyoruz." ifadesini kullanmıştır[12]. Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić kendi ülkesinde sadece 72 vaka olmasına rağmen (18 Mart 2020) AB'nin salgın sürecini yönetemeyeceğinden ve Avrupa dayanışma ruhunun eksik olmasından yakınarak tüm umudunu Çin'den gelecek olan materyallere ve salgın hakkındaki bilgiye bağladığını belirtmiştir[13]. İspanya, İtalya ya da Fransa gibi ülkelerden dayanışma konusundaki eksikliğe bağlı eleştiri gelirken Almanya'da bulunan aşırı sağ parti AfD, AB'nin bu ve diğer birli ülkelerine yönelik geliştirdikleri ekonomi paketlerinin eleştirmiş, bu ülkelerin öncelikle kendi ekonomilerini güçlendirmeleri gerektiğini belirtmiştir[14].

AB'nin COVID-19'la mücadele sürecinde karşılaştığı bir diğer kriz ise üye devletlerin COVID-19 tedbirleri kapsamında sınırlarını kısmen veya tamamen kapatması olmuştur. Böylece geçici süreliğine de olsa bu süreçte, AB için hayati öneme sahip olan serbest dolaşımı sağlayan ve birlik içerisine üye olmayan İzlanda, Norveç, İsviçre ve Lihtenştayn'ın da dâhil olduğu Schengen Anlaşması askıya alınmıştır. Mart ayında DSÖ tarafından salgının merkez üssü olarak ilan edilen Avrupa'da birçok ülkede sınırlar kısmen ya da tamamen kapatılmıştır. Avusturya'da İtalya, İsviçre ve Lihtenştayn ile

---

12 Anadolu Ajansı, "İspanya'dan Kovid-19 ile ortak mücadelede AB'ye eleştiri" (Erişim: 24.09.2020).

13 Euractiv.de, "Europäische Solidarität „existiert nicht": Serbien hofft auf China" (Erişim: 25.09.2020).

14 Italien, Spanien oder Frankreich sollten in Vorleistung gehen". (24.09.2020).

kara ve demir yolu taşımacılığında sınır kontrolleri getirilirken, İtalya, İsviçre, Fransa ve İspanya'dan gelen uçuşlar askıya alınmıştır. İsviçre, İtalya sınırından bazı istisnalar dışında kimsenin girişine izin verilmeyeceğini duyurmuştur. Hollanda, İtalya'dan gelen tüm uçuşları durdururken, Danimarka 13 Nisan 2020 tarihine kadar sınır kapılarını tüm turistlere kapattığını duyurmuştur. Çek Cumhuriyeti, bazı Avrupa ülkeleri ile birlikte Çin, Güney Kore ve İran dâhil olmak üzere 15 ülkeye geçici süreliğine sınır geçişlerini kapattığını ilan etmiştir[15].

Görüldüğü üzere AB salgına hem altyapı hem de politik olarak hazırlıksız yakalanmış, salgının başlangıç sürecinde de mücadele konusunda da ortak bir planı uzun bir süre ortaya çıkaramamıştır. AB ideali her ne kadar ulus devletlerin zamanla sönümlenerek ortak bir siyasi birliğe ve kimliğe işaret etse de salgının başındaki panik havası Birlik ülkelerini ulus devlet refleksiyle hareket etmeye sevk etmiştir. Böylece ülkeler kendi başlarına süreci idare etmeye çalışmış ve kendi tedbirlerini hayata geçirmiştir. Hatta ilk panikle Birlik ülkelerini de hiçe sayarak sağlık malzemelerine el koymuştur. Siyasi açıdan durumun ilgi çeken yanı, bu tür ulus devlet refleksinin Avrupa halklarından ziyade AB idealine inandığını ve bu ideali derinleştirmek için sürekli çabaladığını öne süren ve Avrupa'nın itici gücünü oluşturan Fransa ve Almanya'nın siyasileri ve bürokrasisi tarafından ortaya çıkmasıdır. Tüm bu süreç boyunca gerek ERCC üzerinden yapılan maske vd. tıbbi malzeme taleplerinin karşılanamayışı, gerek sınırların kapatılmasına ilişkin kararlar, AB'ye üye ülkeler arasında güven sorununu ortaya çıkarmış ve AB dayanışması

---

15 Anadolu Ajansı, 1Avrupa'da Kovid-19 salgını Schengen'i vurdu" (Erişim:26.09.2020).

tartışmalarını beraberinde getirerek "**AB şüpheciliği**" (Euroscepticism) görüşüne alan kazandırmıştır. Avrupa Birliği'nin kurumsal açıdan üye ülkelerin sağlık, eğitim vb. yönetimlerine dair yaptırım gücü olmaması Birlik'e karşı eleştirel görüşü beslemiştir.

1.1. AB'nin COVID-19 Mücadelesi

AB, COVID-19'la mücadelede birçok noktada eleştirilse de sağlık, sınırlar ve ekonominin kilit alanlarına dair yetkileri sınırlıdır ve bu noktalar üye ülkelerin kendi inisiyatiflerindedir[16]. Yine de COVID-19'a karşı mücadelede yeterince erken hareket edilememesi AB'ye olan güveni sorgulatmıştır. Ortak karar alma konusunda yaşanan sıkıntılar sonucu AB'nin salgınla mücadele konusunda sonuç odaklı geliştirdiği ilk planı açıklama tarihi 18 Mart 2020'i bulmuştur. Bu kapsamda Avrupa Merkez Bankası, tüm üyelerin onayını almadan, "Pandemi Acil Satın Alma Programı" kapsamında üye devletlerden 750 milyar Avroluk tahvil satın almaya başlayacağını açıklamıştır. 9 Nisan 2020 tarihinde ise Avro grubuna dâhil olan 19 AB üye devletinin maliye bakanlarının yaptığı toplantı sonucu 500 milyar Avroluk bir acil eylem planı konusunda mutabakata varılmıştır[17]. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, üye ülkelere kendi programlarını güçlendirmeleri için ihtiyaç duyacakları krediyi sağlayacaklarını duyurmuştur. Ayrıca, İtalya'da yayımlanan La Republica gazetesine gönderdiği mektupla birlikte İtalyanlardan, AB adına özür dileyen von der Leyen, Nisan ayı itibarıyla Avrupa'nın

---

16 The Guardian, "After coronavirus: how will Europe rebuild?" (Erişim:26.09.2020).

17 TEPAV, "Schuman Deklarasyonu'nun 70. Yılında Ab'nin Korona İle İmtihanı Ve Bu Sürecin Türkiye-Ab İlişkilerine Etkisi" (Erişim:26.09.2020).

İtalya'ya yardım etmek için seferber olacağını belirtmiştir[18].

Bu gelişmelerin ardından AB liderleri şu dört öncelikli alan üzerinde anlaşmışlardır;

- Virüsün yayılmasını sınırlamak.
- Tıbbi ekipman temininin sağlanması.
- Tedaviler ve aşılar için araştırmaları teşvik etmek.
- İşletmeleri, ekonomileri ve istihdamı desteklemek.

23 Nisan 2020 tarihine gelindiğindeyse AB liderleri, çalışanlar, işletmeler ve üye devletler için 540 milyar avroluk üç güvenlik ağından oluşan bir paketi onaylamıştır. Pakete göre;

- 100 milyar Avroluk - Acil Durumda İşsizlik Risklerini Azaltmak İçin Avrupa Geçici Destek Aracı (The European instrument for temporary Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency [SURE]).
- 200 milyar Avroluk- Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank) tarafından şirketlere kredi için Pan-Avrupa garanti fonu.
- 240 milyar Avroluk - Üye devletler için Salgın Kriz Desteği (Avrupa İstikrar Mekanizması) sağlanmıştır.

AB ayrıca, üye ülkelere yardımcı olma adına AB fonlarını yeniden yönlendirmek için harekete geçmiştir. Bunlar;

---

[18] Euronews, "AB Komisyonu Başkanı İtalyanlardan özür diledi; üye ülkelere 100 milyar euroluk kredi önerdi" (Erişim: 27.09.2020).

- AB ülkelerini ve vatandaşlarını salgına karşı mücadelelerinde desteklemeye yönelik yapısal fonlardan 37 milyar Avro,
- COVID-19 gibi halk sağlığı krizlerinden etkilenen üye ülkelere destek sağlamak için değiştirilen AB Dayanışma Fonu aracılığıyla 800 milyon Avro'ya kadar varan fonlar
- 2020 bütçesinde yapılan değişiklikle birlikte 3,1 milyar Avro, COVID-19 krizine yanıt vermek üzere ayrılmıştır[19].

Bunun yanında AB salgın mücadele konusunda aldığı önlemleri beş başlık altında toplamaktadır[20].

1- **Araştırma Desteği:** Aşı geliştirilmesini de içeren bir şekilde bilimsel araştırmaların desteklenmesi. Geber İnisiyatifi adı altında tüm dünyadaki ortaklarıyla beraber test, tedavi ve aşı için kullanılmak üzere 7,5 milyar Avro toplanmıştır.

2- **Sağlık Alt Yapısı:** Komisyonu Birlik ülkelerinin sağlık sistemlerine üç milyar avroluk destek vermektedir. Destek doğrudan acil ekipman ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılacaktır. Ayrıca Mart 2020'de bağımsız halk sağlığı ve enfeksiyon hastalıkları uzmanlarından oluşan bir danışma kurulu oluşturulmuştur. Kurul sayesinde 19 Mart'ta salgınla mücadele konusunda uyulması gerekli ortak öneri listeleri, ilaçların kullanımı ve tedariki ile COVID-19 test süreçlerine ilişkin yönergeler hazırlanmıştır. Bunun yanında Avrupa Komisyonu, sağlık çalışanları için gerekli olan koruyucu ekip-

---

19 KPMG, "European Union Government and institution measures in response to COVID-19" (Erişim: 27.09.2020).

20 Europäische Kommission, "Coronavirus - Die Reaktion der EU", (Erişim: 26.09.2020)

man üretiminin arttırılması ve özel sektörden ekipman alımı anlaşmalarının yapılmasını sağlamıştır.

3- **Sınırlar ve Hareketlilik:** Sınırlardan önemli gıda, sağlık, vb. ürünlerin sorunsuz geçişi için birçok yönerge yayınlanmıştır. Bunun yanında sağlık sisteminde kalifiye eleman açığının kapanması için kazanılmış öğrenimlerin hızlıca tanınması, meslek eğitiminde bulunanların hangi aşamada klinik hizmeti verebilecekleri gibi düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca AB dışında bulunan 530.000 Avrupa vatandaşı ülkelerine getirilmişlerdir.

4- **Ekonomik Yardımlar:** Toplamda 3,4 trilyon Avro harekete geçirilmiştir. 13 Mayıs 2020'de turizm yönergesi çıkarılmıştır. Kısa çalışma ödeneği vb. destekler için 100 milyar avroluk paketler vb. önerilmiş, üye devletlerin, çalışanların iş kayıplarını önüne geçebilmesi için önlemler almaları desteklenmiş, devlet bütçelerine zorunlu kılınan disiplin gevşetilmiştir. Ayrıca Avrupa Merkez Bankası 870 milyar Avroluk acil tahvil alımı gerçekleştirmiştir.

5- **Dezenformasyonla Mücadele:** Sosyal medya platformlarıyla birlikte çalışan Komisyon, yasadışı, yanlış yönlendirici, zararlı içerik ve komplo teorileriyle mücadele etmektedir. Bu mücadele için kurulan www.EUvsDisinfo.eu isimli site şimdiye kadar 300'den fazla COVİD-19 ile ilgili dezenformasyon hikayesini ortaya çıkarmıştır.

AB, özellikle birliğin yeterliliği ve birlik ruhu tartışmalarının yaşandığı dönemde finansal desteklere yönelik kararları hızlıca alarak salgın sürecinin tahribata uğrattığı AB ruhunu diri tutmaya çalışmıştır. Ancak tüm bu adımlara rağmen salgın sürecinin belli duyguları zedelediği ve bunun da AB birlikteliğine yönelik tartışma-

ları hızlandıracağı söylenebilir. Bu bağlamda yaşanan tartışmalar bundan sonraki süreçlerde de AB içerisinde yaşanacak krizlerin referans noktası olma özelliğine sahiptir.

AB'nin COVID-19 SALGINI ile MÜCADELE PLANI

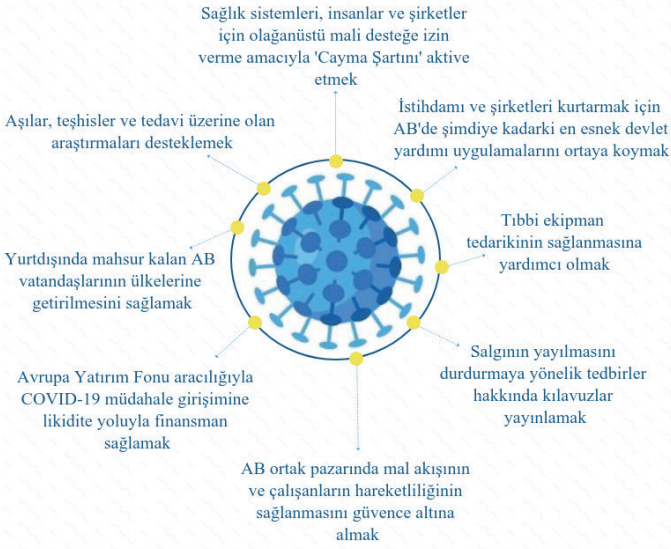

Kaynak: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/overview-commissions-response_de

SURE

AB, kriz sırasında insanların işlerini sürdürmelerine yardımcı olma adına Acil Durumda İşsizlik Risklerini Azaltmak İçin Geçici Destek (The temporary **S**upport to mitigate **U**nemployment **R**isks in an **E**mergency [SURE]) paketini ortaya koydu. SURE, ulusal kısa süreli çalışma programlarının oluşturulması veya uzatılmasıyla ilgili maliyetlerin bir kısmını karşılayarak üye devletlere 100 milyar Avro'ya kadar finansman sağlamayı amaçlamaktadır. 16 Kasım 2020 tarihine kadar üye devletlere yapılan SURE yardımları 90,3 milyar Avro'yu geçmiş durumdadır.

7,8 Milyar € Belçika	27,4 Milyar € İtalya
511 Milyon € Bulgaristan	2,5 Milyar € İrlanda
2 Milyar € Çekya	5,9 Milyar € Portekiz
2,7 Milyar € Yunanistan	4 Milyar € Romanya
504 Milyon € Macaristan	11,2 Milyar € Polonya
21,3 Milyar € İspanya	1,1 Milyar € Slovenya
1 Milyar € Hırvatistan	631 Milyon € Slovakya
479 Milyon € GKRY	602 Milyon € Litvanya
244 Milyon € Malta	192 Milyon € Letonya

Kaynak: ec.europa.eu

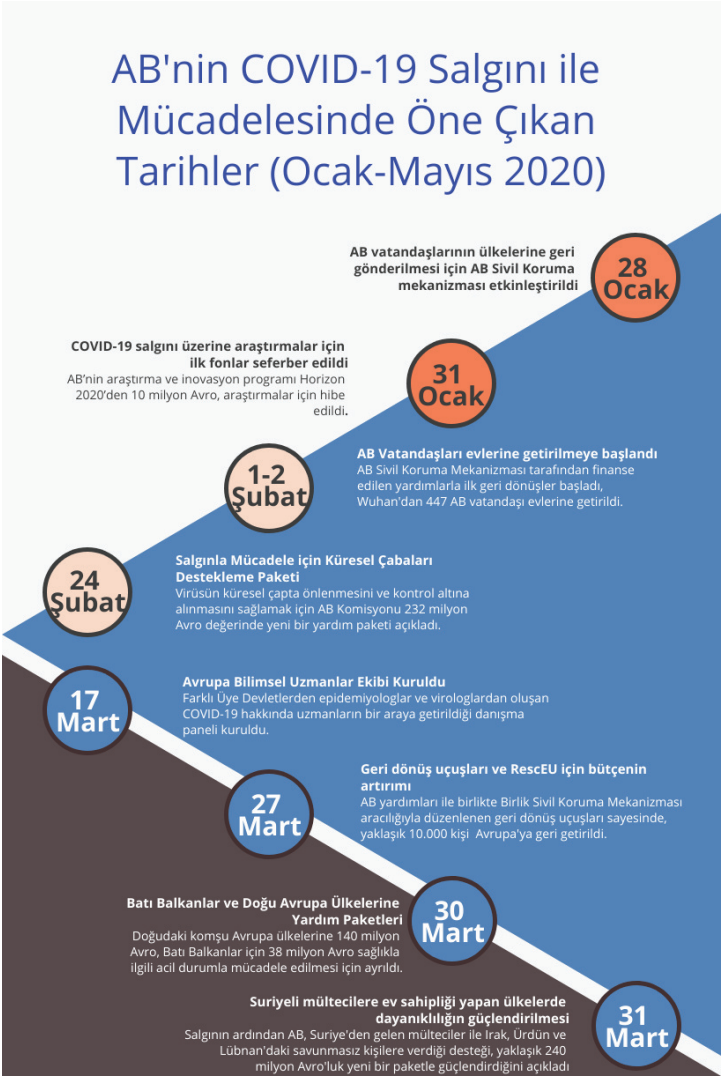
AB'nin COVID-19 Salgını ile Mücadelesinde Öne Çıkan Tarihler (Ocak-Mayıs 2020)
28 Ocak
AB vatandaşlarının ülkelerine geri gönderilmesi için AB Sivil Koruma mekanizması etkinleştirildi
31 Ocak
COVID-19 salgını üzerine araştırmalar için ilk fonlar seferber edildi
AB'nin araştırma ve inovasyon programı Horizon 2020'den 10 milyon Avro, araştırmalar için hibe edildi.
1-2 Şubat
AB Vatandaşları evlerine getirilmeye başlandı
AB Sivil Koruma Mekanizması tarafından finanse edilen yardımlarla ilk geri dönüşler başladı, Wuhan'dan 447 AB vatandaşı evlerine getirildi.
24 Şubat
Salgınla Mücadele için Küresel Çabaları Destekleme Paketi
Virüsün küresel çapta önlenmesini ve kontrol altına alınmasını sağlamak için AB Komisyonu 232 milyon Avro değerinde yeni bir yardım paketi açıkladı.
17 Mart
Avrupa Bilimsel Uzmanlar Ekibi Kuruldu
Farklı Üye Devletlerden epidemiyologlar ve viroloğlardan oluşan COVID-19 hakkında uzmanların bir araya getirildiği danışma paneli kuruldu.
27 Mart
Geri dönüş uçuşları ve RescEU için bütçenin artırımı
AB yardımları ile birlikte Birlik Sivil Koruma Mekanizması aracılığıyla düzenlenen geri dönüş uçuşları sayesinde, yaklaşık 10.000 kişi Avrupa'ya geri getirildi.
30 Mart
Batı Balkanlar ve Doğu Avrupa Ülkelerine Yardım Paketleri
Doğudaki komşu Avrupa ülkelerine 140 milyon Avro, Batı Balkanlar için 38 milyon Avro sağlıkla ilgili acil durumla mücadele edilmesi için ayrıldı.
31 Mart
Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapan ülkelerde dayanıklılığın güçlendirilmesi
Salgının ardından AB, Suriye'den gelen mülteciler ile Irak, Ürdün ve Lübnan'daki savunmasız kişilere verdiği desteği, yaklaşık 240 milyon Avro'luk yeni bir paketle güçlendirdiğini açıkladı

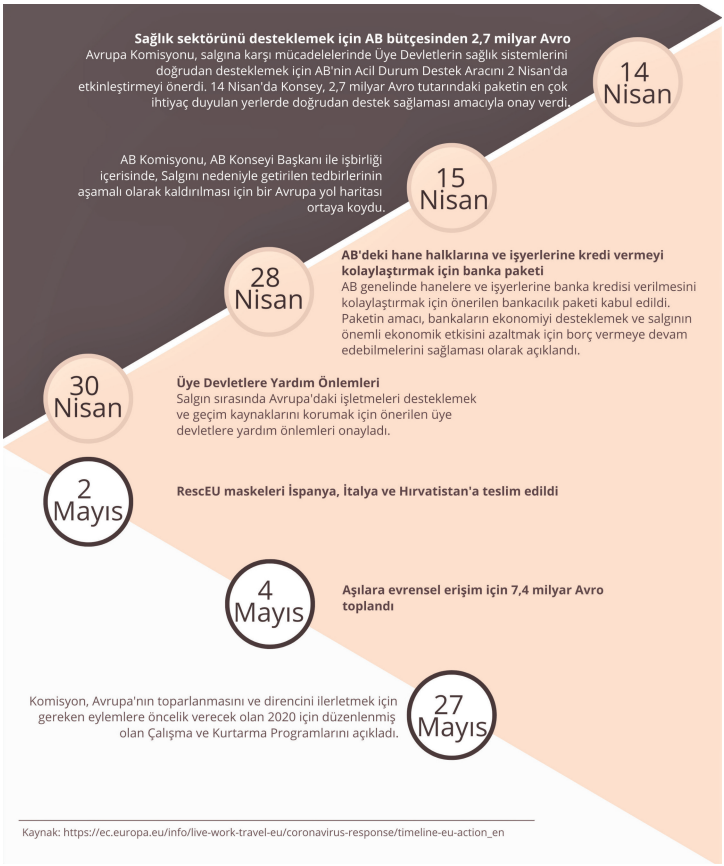
14 Nisan
Sağlık sektörünü desteklemek için AB bütçesinden 2,7 milyar Avro
Avrupa Komisyonu, salgına karşı mücadelelerinde Üye Devletlerin sağlık sistemlerini doğrudan desteklemek için AB'nin Acil Durum Destek Aracını 2 Nisan'da etkinleştirmeyi önerdi. 14 Nisan'da Konsey, 2,7 milyar Avro tutarındaki paketin en çok ihtiyaç duyulan yerlerde doğrudan destek sağlaması amacıyla onay verdi.
15 Nisan
AB Komisyonu, AB Konseyi Başkanı ile işbirliği içerisinde, Salgını nedeniyle getirilen tedbirlerinin aşamalı olarak kaldırılması için bir Avrupa yol haritası ortaya koydu.
28 Nisan
AB'deki hane halklarına ve işyerlerine kredi vermeyi kolaylaştırmak için banka paketi
AB genelinde hanelere ve işyerlerine banka kredisi verilmesini kolaylaştırmak için önerilen bankacılık paketi kabul edildi. Paketin amacı, bankaların ekonomiyi desteklemek ve salgının önemli ekonomik etkisini azaltmak için borç vermeye devam edebilmelerini sağlaması olarak açıklandı.
30 Nisan
Üye Devletlere Yardım Önlemleri
Salgın sırasında Avrupa'daki işletmeleri desteklemek ve geçim kaynaklarını korumak için önerilen üye devletlere yardım önlemleri onayladı.
2 Mayıs
RescEU maskeleri İspanya, İtalya ve Hırvatistan'a teslim edildi
4 Mayıs
Aşılara evrensel erişim için 7,4 milyar Avro toplandı
27 Mayıs
Komisyon, Avrupa'nın toparlanmasını ve direncini ilerletmek için gereken eylemlere öncelik verecek olan 2020 için düzenlenmiş olan Çalışma ve Kurtarma Programlarını açıkladı.
Kaynak: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_en

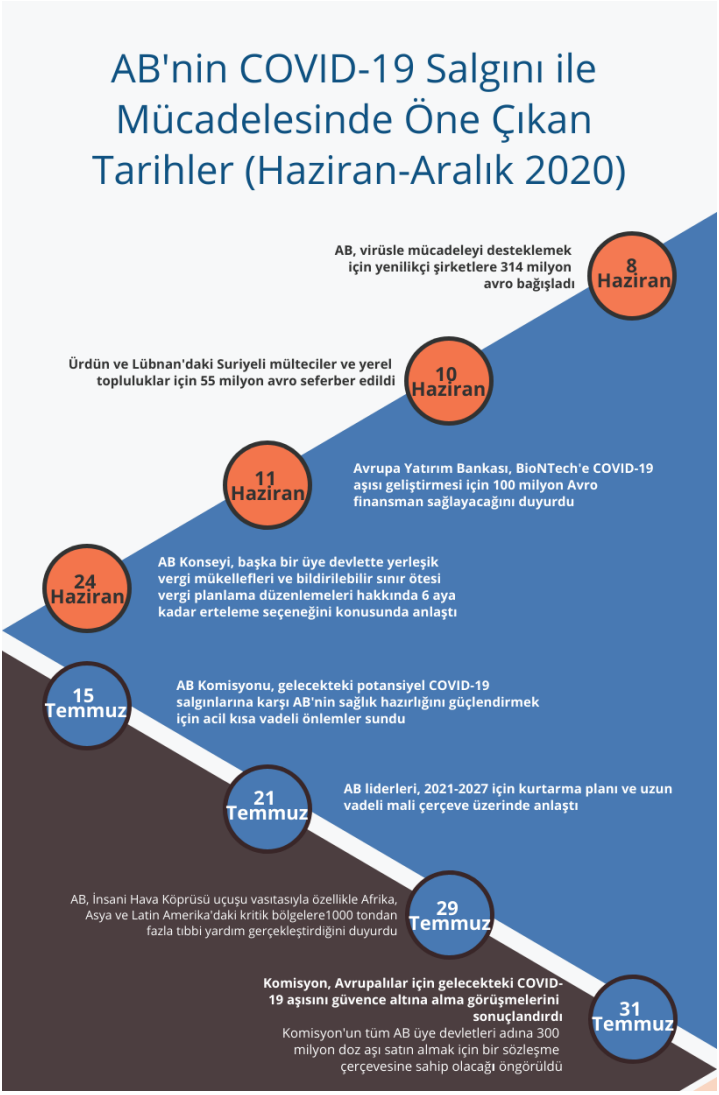
AB'nin COVID-19 Salgını ile Mücadelesinde Öne Çıkan Tarihler (Haziran-Aralık 2020)
8 Haziran
AB, virüsle mücadeleyi desteklemek için yenilikçi şirketlere 314 milyon avro bağışladı
10 Haziran
Ürdün ve Lübnan'daki Suriyeli mülteciler ve yerel topluluklar için 55 milyon avro seferber edildi
11 Haziran
Avrupa Yatırım Bankası, BioNTech'e COVID-19 aşısı geliştirmesi için 100 milyon Avro finansman sağlayacağını duyurdu
24 Haziran
AB Konseyi, başka bir üye devlette yerleşik vergi mükellefleri ve bildirilebilir sınır ötesi vergi planlama düzenlemeleri hakkında 6 aya kadar erteleme seçeneğini konusunda anlaştı
15 Temmuz
AB Komisyonu, gelecekteki potansiyel COVID-19 salgınlarına karşı AB'nin sağlık hazırlığını güçlendirmek için acil kısa vadeli önlemler sundu
21 Temmuz
AB liderleri, 2021-2027 için kurtarma planı ve uzun vadeli mali çerçeve üzerinde anlaştı
29 Temmuz
AB, İnsani Hava Köprüsü uçuşu vasıtasıyla özellikle Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki kritik bölgelere1000 tondan fazla tıbbi yardım gerçekleştirdiğini duyurdu
31 Temmuz
Komisyon, Avrupalılar için gelecekteki COVID-19 aşısını güvence altına alma görüşmelerini sonuçlandırdı
Komisyon'un tüm AB üye devletleri adına 300 milyon doz aşı satın almak için bir sözleşme çerçevesine sahip olacağı öngörüldü

11 Ağustos
AB Komisyonu 23 yeni COVID-19 araştırma projesi için 128 milyon avro finansman sağlayacağını duyurdu
24 Ağustos
AB Komisyonu, SURE aracı kapsamında 15 üye devlete 81,4 milyar avro tutarında mali destek verilmesi için AB Konseyine teklifini sundu
27 Ağustos
AB Komisyonu, ilaç şirketi AstraZeneca ile ilk sözleşmeyi imzaladı
Komisyonun üye devletler adına imzaladığı anlaşmaya göre, üyelerin nüfusuna göre orantılı olarak dağıtılacak 100 milyon doz artı aşı seçeneğiyle birlikte 300 milyon doz AstraZeneca aşısı satın alabileceği üzerinde anlaşıldı.
31 Ağustos
AB Komisyonu, ihtiyacı olan herkes için her yerde uygun fiyatlı bir şekilde geliştirilecek COVID-19 aşılarına eşit erişim için COVAX'a katılma ilgisini doğruladı.
9 Eylül
AB Komisyonu, altı farklı üreticiyle yaptığı görüşmelerin ardından aşı portföyünü tamamladı
Bu ilaç şirketlerinin BioNTech-Pfizer, Sanofi-GSK, Johnson & Johnson, CureVac, Moderna ve AstraZeneca olduğu açıklandı.
22 Eylül
RescEU tıbbi rezervine dört yeni üye devlet olan Danimarka, Yunanistan, Macaristan ve İsveç katıldı. Böylece, Almanya ve Romanya ile birlikte rescEU tıbbi ekipman rezervine üye olan ülke sayısı altıya yükseldi.
10 Kasım
Daha yeşil, dijital ve dayanıklı bir Avrupa inşa etmeye yardımcı olmak için 1,8 trilyon avroluk paket üzerinde anlaşmaya varıldı
Kaynak: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/timeline-eu-action_en

1.2. COVID-19 Salgınına Yönelik Çalışmalar

Salgın süresince birçok sivil toplum kuruluşu, akademisyen ve kamu kuruluşunca araştırmalar yapılmış ve bazı sosyolojik olguların cevapları aranmıştır. Biz bu çalışmaları özellikle AB bağlamında ele alarak sizlerle paylaşacağız. Bunlardan biri olan Pew Araştırma Merkezi'nin (Pew Research Center, [PEW]) 27 Ağustos 2020'de paylaştığı dünya genelinde 14 gelişmiş ekonomiye sahip ülkeyi (ABD, Almanya, Avustralya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İtalya, İspanya, İsveç, Japonya ve Kanada) kapsayan çalışmasına[21] göre, bu ülke vatandaşlarının ortalama %73'lük kısmı kendi ülkelerinin COVID-19'la mücadele konusunda iyi bir iş çıkardıklarını düşünmektedir. Sadece dokuz Avrupa ülkesine bakıldığında ortalama %71'lik kısmın kendi ülkelerinin salgınla mücadele konusunda iyi bir iş çıkardığı sonucuna vardıklarını ortaya koymaktadır. Sonuçlara göre Danimarka vatandaşlarının büyük bir kısmı (%95) kendi ülkelerinin COVID-19'la mücadelede iyi bir iş çıkardığını düşünürken, Birleşik Krallık vatandaşlarının ise sadece %46'lık kısmı kendi ülkelerinin COVID-19'la mücadelede iyi bir iş çıkardığını düşünmektedir. Danimarka'nın ardından Almanya (%88), Hollanda (%87) ve salgının başında Avrupa'da en çok etkilenen ülkelerin başında gelen İtalya (%74) COVID-19'la mücadelede kendi ülkelerinin iyi iş çıkardığını düşünmektedirler. Salgının başlangıç sürecinden Mayıs ayına kadar İtalya ile vaka ve ölüm oranlarında paralel bir ivme izleyen İspanya'da ise bu oranın (%54) daha düşük olduğu Grafik 1'de görülmektedir.

---

[21] Anket Çalışmasının, 14 ülkede 10 Temmuz 2020-3 Ağustos 2020 tarihleri arasında 14 bin 276 kişiye yapıldığı belirtilmektedir.

Grafik 1: *Kendi Ülkesinin COVID-19 Salgını ile Başa Çıkma Konusunda Kötü/İyi İş Çıkardığını Söyleyenlerin Oranı*

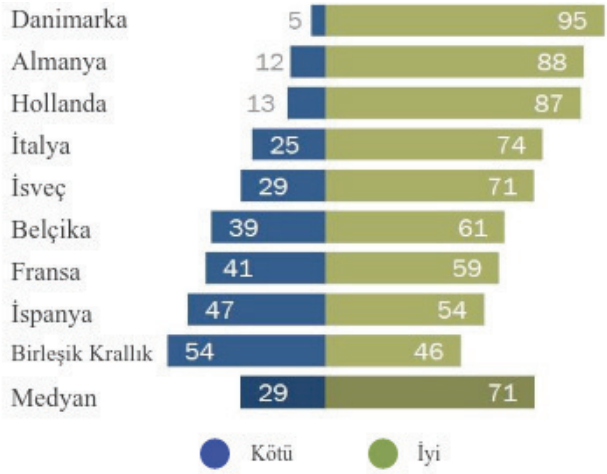

Kaynak: www.pewresearch.org

Ankete katılanlar arasında COVID-19'un birçok hayatı değiştirdiğini düşünenlerin oranın**ın** en yüksek çıktığı ülke İsveç (%71) olmuştur. Salgına karşı tartışmalı bir strateji uygulayan ülkelerden biri olan İsveç'te uzun bir süre insanlar herhangi bir kısıtlama olmaksızın sokaklarda gezebilmekteydiler. Diğer bir yandan bu durum, komşuları olan kuzey ülkeleriyle kıyasladığında İsveç'te hem pozitif vaka sayısının hem de ölüm oranının daha yüksek olmasına yol açmıştır. Nitekim Grafik 2'de de görüldüğü üzere kuzey ülkelerinden biri olan Danimarka'da COVID-19'un birçok hayatı değiştirdiğini ifade edenlerin oranı %27'dir. Kendi ülkesinin salgın ile mücadelesinde iyi iş çıkarttığını düşünen Almanların da büyük bir çoğunluğu (%61) COVID-19'un hayatları değiştirmediğini düşünmektedirler.

Grafik 2: *COVID-19'un Hayatları Değiştirdiğini Düşünenlerin Oranı*

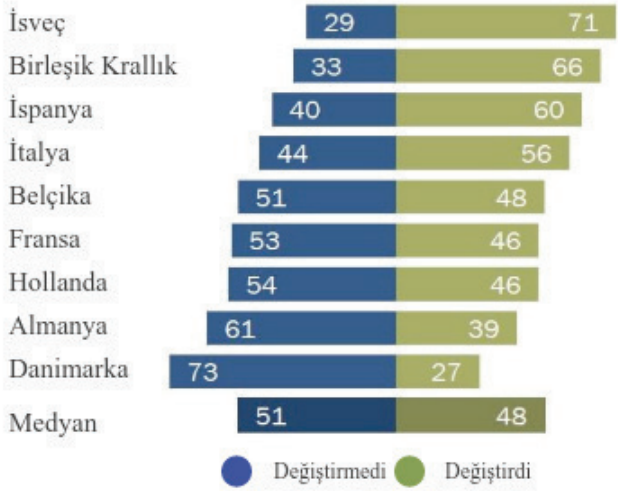

Kaynak: www.pewresearch.org

Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğu uluslararası iş birliğinin vaka sayılarını potansiyel olarak azaltacağını düşünmektedir. Salgının ilk olarak başladığı dönemlerde COVID-19 vakalarını azaltmak için kaçırılan iş birliği fırsatları, özellikle ilk müdahalenin koordine edilmemesi sonucunda İtalya ve İspanya'da ani ve şiddetli yükselişlere yol açmıştır. Çalışmaya katılan dokuz Avrupa ülkesinin yedisinin %50'den fazlası, daha fazla iş birliğinin COVID-19 vakalarını azaltacağını düşündüklerini belirtirken, iş birliğinin vaka sayılarının azaltılmasına etki etmeyeceğini düşünen ülkeler olan Danimarka ve Almanya aynı zamanda kendi ülkelerinin salgınla mücadelede iyi iş çıkarttığını düşünen ülkelerin de başında gelmektedir. COVID-19 salgını sonucu ortaya çıkan bu tablo, AB içindeki Kuzey-Güney kamplaşmasını yeniden görünür kılmıştır.

Grafik 3: *Uluslararası İş Birliğinin COVID-19 Vakalarını Potansiyel Olarak Azaltacağı Konusundaki Yaklaşım*

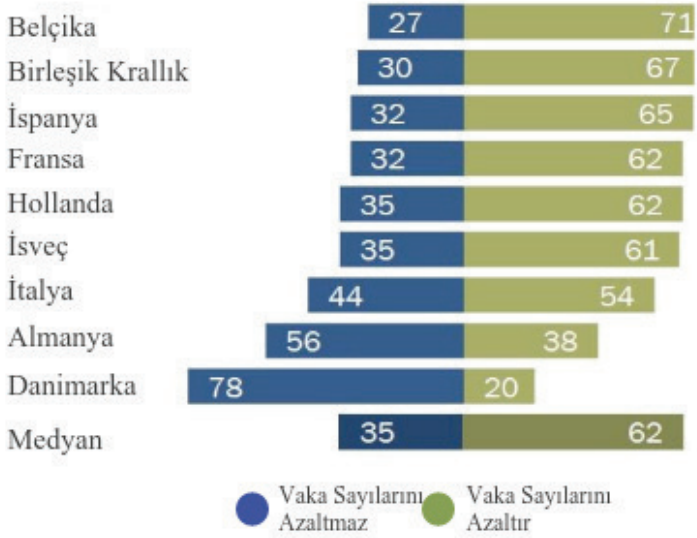

Kaynak: www.pewresearch.org

Avrupa Yaşam ve Çalışma Koşullarını İyileştirme Vakfı'nın (Eurofound) Nisan ve Temmuz aylarında 87.447 katılımcıyla gerçekleştirdiği "The Living, working and COVID-19" adlı e-anket çalışması sonucunda, 1-10 arası puanlama üzerinden ölçülen AB'ye duyulan güven sorusuna Temmuz ayında en yüksek oranları İrlanda (6,3), Polonya (6,2) ve Litvanya (5,9) halkları verirken, AB'ye daha az güvendiğini belirten ülkeler Yunanistan (4,2), Hırvatistan (4,2) ve Çekya (4,3) olmuştur. AB'ye yönelik genel güven ortalaması Nisan ayında 4,6'dan Temmuz ayında 5,1'e yükselmiştir. 13 üye devlette, en başta İtalya (4,1'den 5,2'ye) ve İspanya (4'ten 5,1'e) olmak üzere önemli artışlar kaydedildiği görülmektedir. Güney Avrupa'da güven artışları kaydedi-

lirken, Finlandiya (6,5'ten 5,5'e), Danimarka (5,7'den 4,9'a), Hollanda (4,9'dan 4,4'e) ve İsveç (5,2'den 4,8'e) olmak üzere Kuzey Avrupa ülkelerinde AB'ye güvende düşüş yaşanmıştır.

Grafik 4: *AB Ülkelerinin AB'ye Güveni*

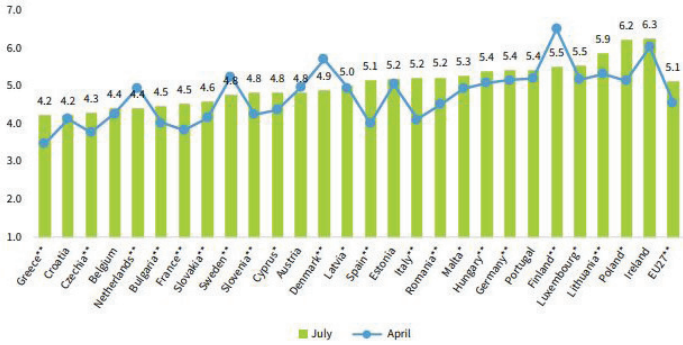

*Eurofound'un e-anket çalışmasında mavi çizgiler Nisan 2020, yeşil kolonlar Temmuz 2020 olmak üzere AB üyesi olan ülke vatandaşlarının AB'ye olan güvenlerinin 1-10 arası puanlama üzerinden ölçülerek gerçekleştirilmiştir.

Kaynak: www.eurofound.europa.eu

Ulusal hükümetlere duyulan güven konusunda en yüksek oran Lüksemburg (6,8), Finlandiya (6,5) ve Danimarka'da (6,4) görülürken, en düşük güven Polonya (2,4), Hırvatistan, Bulgaristan ve Macaristan'da (2,9) meydana gelmiştir. Nisan ayından Temmuz ayına kadar İspanya'da (+0,5), Fransa'da (+0,4) ve Lüksemburg'da (+0,3) ulusal hükümete olan güvende dikkate değer artışlar olduğu sonucu çıkarken, Malta (-1,5), Hırvatistan (-1,2), Finlandiya (-1,1) ve Avusturya'da (-1.1) önemli düşüşler meydana gelmiştir[22]. AB'nin genel ortalaması-

[22] Eurofound, "Living, working and COVID-19" (Erişim: 29.09.2020).

na bakıldığında da Nisan ayında üye devletlerin halkları ulusal hükümetlere daha fazla güven duyarken, Temmuz ayına gelindiğinde güven oranlarında düşüş olduğu kaydedilmiştir. Güney ülkelerinde yaşanan güven artışı AB'nin dayanışma adı altında yaptığı hem finansal hem de materyal yardımlarıyla açıklanabilmektedir. Kuzey ülkelerinin AB'ye olan güven aşınmasında ise hem kendi kendilerine salgınla mücadele edebilme kapasiteleri hem de AB'nin güney ülkelerine yapmak zorunda kaldıkları mali destekler önemli rol oynamaktadır.

Grafik 5: *AB Ülkelerinde Ulusal Hükümete Güven*

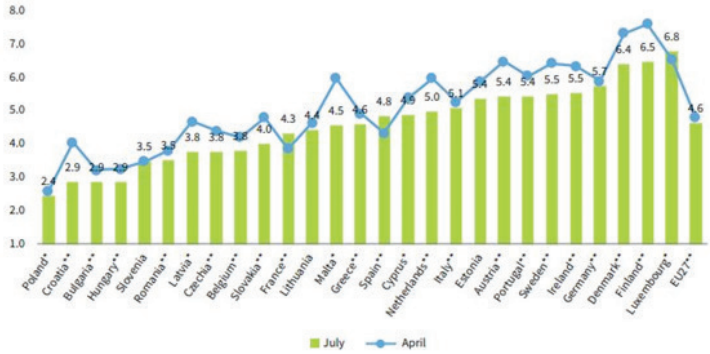

*Eurofound'un e-anket çalışmasında mavi çizgiler Nisan 2020, yeşil kolonlar Temmuz 2020 olmak üzere AB üyesi olan ülke vatandaşlarının ulusal hükümetlerine olan güvenlerinin 1-10 arası puanlama üzerinden ölçülerek gerçekleştirilmiştir.

Kaynak: www.eurofound.europa.eu

AB üyesi 27 ülkede kurumlara olan güvene bakıldığında Tablo 3'e göre en büyük artış AB'ye (+0,5) olan güvende yaşanırken, ulusal hükümetlere ve medyaya olan güvende azalış meydana gelmiştir. Bu durumun en büyük nedenlerinin başında Nisan ayında AB'nin

salgınla mücadelede attığı adımlar gelmektedir. AB ülkelerinde genel olarak sağlık sistemine olan güvende de artış yaşanırken, medya ve ulusal hükümetlere olan güvende düşüş yaşanmıştır. Özellikle Mart ayında vaka sayılarının hızla yükselişe geçmesi ile hastanelerin genelinde yoğun bakım ünitelerinin doluluğu ile maske ve COVID-19 testlerine erişimde sıkıntı yaşanmasının ardından alınan tedbirler ve koruyucu ekipmanların temini ile birlikte sağlık sistemine ilişkin güvende +0,1'lik bir artış gözlenmektedir.

Tablo 3: *Avrupa Birliği Ülkelerinde Kurumlara Güven*

Tarih	Medya	Polis	Hükümet	AB	Sağlık Sistemi
Nisan 2020	4,6	6,2	4,8	4,6	6,4
Temmuz 2020	4,5	6,2	4,6	5,1	6,5

Kaynak: www.eurofound.europa.eu

Afet dönemlerinde hali hazırda işleyen devlet kurumlarına ve hükümete olan güvenin arttığı genel bir kanaat halindedir. AB kurumunun ve üye devletlerinde hem sağlık hem güvenlik altyapılarının görece sorunsuz işlemesi AB vatandaşlarının gerek üst kurum olan AB'ye hem de yerel hükümetlere olan güvenlerini arttırmıştır. Bu güven artışında, özellikle salgın döneminde sağ partilerin İslamofobi ve göçmenler üzerinden yarattıkları korku siyasetinin gündemden düşmesi ve AB vatandaşlarının gündeminin başına salgın ve salgının etkileri olan işsizlik, ekonomik güçlükler, eğitimin aksaması gibi konuların alması önemli rol oynamaktadır. Avrupa sağ partilerinin COVİD-19'la mücadele kapsamında alınan maske takma, sosyal mesafe zorunlulu-

ğu ve sokağa çıkma kısıtlamaları gibi salgını önleyici düzenlemelerin bireyin özgürlük alanlarını kısıtladığı gerekçesini kullanarak toplu gösteriler organize etmesi dahi sağ partilerin yaşadıkları gerilemeyi toparlamaya yetmemektedir. Burada bir örnek olarak Alternative für Deutschland (Almanya için Alternatif) (AfD) Partisi'nin yapılan kamuoyu araştırmalarında aldığı oy oranlarına bakılabilir.

Grafik 6: *Almanya'da Hükümet Partileri ile AfD'nin Kamuoyu Yoklamalarında Aldıkları Oy Oranları (%)*[23]

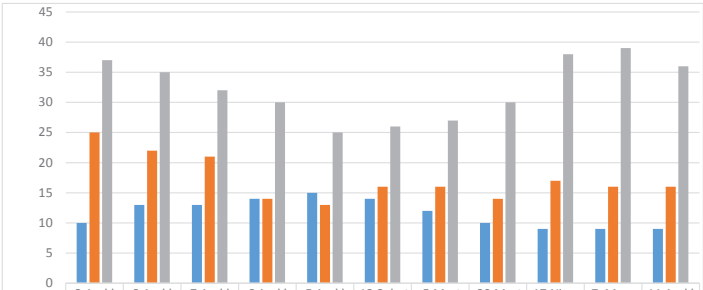

	3 Aralık 2015	8 Aralık 2016	7 Aralık 2017	6 Aralık 2018	5 Aralık 2019	13 Şubat 2020	5 Mart 2020	20 Mart 2020	17 Nisan 2020	7 Mayıs 2020	11 Aralık 2020
AfD	10	13	13	14	15	14	12	10	9	9	9
SPD	25	22	21	14	13	16	16	14	17	16	16
CDU	37	35	32	30	25	26	27	30	38	39	36

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere AfD son beş yılda %10 ile başladığı oy oranını 21 Eylül 2018 kamuoyu yoklamasında %18'lere kadar çıkarmıştır. Salgının başlamasına kadar oy oranlarını %14-15 arasında sabit tutabilirken salgının başlaması sonrasında oy oranları %12-10'lere gerilemiş son altı aylık dönemde ise %9'da sabitlenmiş gözükmektedir. Öte yanda salgın sürecinin

[23] İnfratest Dimap, "Sonntagsfrage Bundestagswahl", (Erişim: 30.09.2020).

yönetilmesinden sorumlu olan hükümet ortakları CDU ve SPD partileri 2015 yılında %37 ve %25 oy oranlarına sahipken Suriye'den Avrupa'ya yaşanılan göç hareketi sonrası hükümete duyulan güvenin azalmasıyla birlikte oy oranları CDU'da %25'e, SPD ise %13'e kadar gerilemiş, göç ve İslamofobiyi siyasetinin merkezine oturtan AfD'nin oy oranları ise %15 çıkmıştır. Salgın dönemi içerisinde gösterdiği yönetim başarısı ile öne çıkan Almanya Şansölyesi Merkel ve partisi oy oranlarını tekrar toparlayıp %25'den %39'lara kadar çıkarmıştır. Hükümet ortağı SPD'de %13'den %16'ya kadar görece toparlanma eğilimine girmiştir. AfD'nin oy kaybetmesi sadece salgın döneminde çözüm odaklı politik söylem üretememesinden kaynaklanmamakta, aynı zamanda partinin yönetim kadrosunda meydana gelen çekişmeler ve göç ile İslam düşmanlığının salgın döneminde önemini yitirmesi de ciddi rol oynamaktadır.

Ipsos'un her ay düzenli bir şekilde 27 ülkeden 16-74 yaş arası 19.511 katılımcıyla gerçekleştirdiği en büyük küresel endişeler çalışmasına göre, COVID-19, Kasım ayına gelindiğinde zirvedeki yerini korumaktadır. Mart ayında tüm dünyada %60 oranında en büyük endişe olarak görülmekte olan salgın, önlemlerin arttırılması, sosyal hayatın kısıtlanması ve virüse karşı geliştirilen aşı çalışmaları ile Mayıs ayı itibariyle düşüş eğilimine geçmiştir. Diğer bir yandan Mart ayında %30'larda olan işsizlik endişesi salgının yaratmış olduğu ekonomik daralmayla birlikte zamanla %40'ların üstüne çıkmış ve COVID-19'un ardından en büyük küresel endişe haline gelmiştir.

Grafik 7: *Küresel Endişeler*

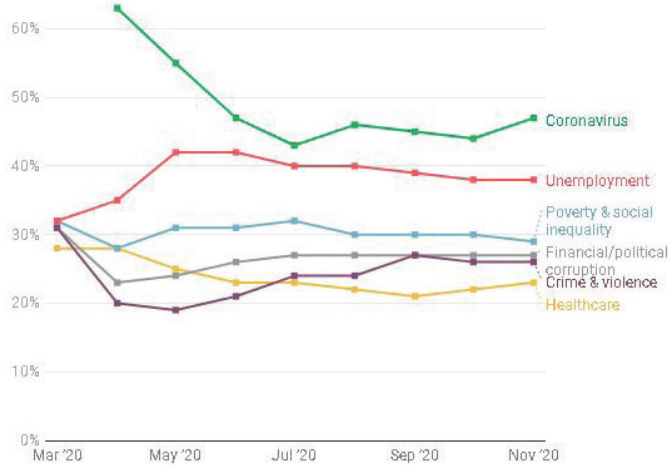

Kaynak: ipsos.com

Salgın dönemi toplumsal kaygıları yönelik algıları ölçen bir başka çalışma Veysel Bozkurt'un 9 Nisan 2020-12 Nisan 2020 tarihleri arasında Google Forms üzerinden gerçekleştirdiği ve 5 bin 338 anketin değerlendirilmeye alındığı "Pandemi Döneminde Çalışma: Ekonomik Kaygılar, Dijitalleşme ve Verimlilik[24]" adlı araştırmadır. Çalışmanın sonucuna göre toplumun devlete olan güveni arttıkça, geçimini temin konusundaki kaygıları gerilemektedir. Dolayısıyla güven ile ekonomik beklentiler arasında bir bağ olduğu da görülmektedir.

Eriyen güvenin özellikle AB bağlamında ekonomik olarak sıkıntılara sebep olacağı ve aşırı sağ aktörlerce politize edileceği göz önüne alındığında, AB tartışma-

[24] Demirtaş, Bozkurt, Yorgun "Covid-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri" içinde "Pandemi Döneminde Çalışma: Ekonomik Kaygılar, Dijitalleşme ve Verimlilik", 122.

larının ilerleyen yıllarda da gündemi domine edeceği ortadadır. Muhakkak ki bu tartışmaların Türkiye açısından da bir çıktısı olacaktır. Bu noktada Türkiye kamuoyunun bugün bu tartışmaların neresinde durduğu ve meseleyi nasıl kavradığı da önem arz etmektedir. Bir sonraki bölümde salgın bağlamında sürecin yönetimine ilişkin algıların anlaşılmaya çalışıldığı araştırma sonuçları tam da bu noktaya ışık tutmak istemektedir.

2. BÖLÜM

TÜRKİYE VE AB'NİN COVID-19 SALGINI YÖNETİMİ ALGISI

Araştırma, Sakarya Üniversitesi Diaspora Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından 501 katılımcı ile Google Formlar aracılığıyla "**Türkiye ve Avrupa Birliği'nin COVID-19 Salgını Yönetimine İlişkin Anket Çalışması**" başlığıyla 12-19 Nisan 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. 0.05 Örneklem hatası göz önüne alındığında 384 kişilik bir örneklemin tüm Türkiye'yi temsil etme imkânı bulunmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50). Aynı zaman da ankete katılan kişilerin ikamet ettiği iller İstanbul, Ankara, Sakarya, Bursa, Edirne, Çorum, Konya, Eskişehir, Şanlıurfa, İzmir, Kocaeli, Van, Hakkâri, Kahramanmaraş, Adana, Uşak, Balıkesir, Malatya, Afyonkarahisar, Çankırı, Sivas, Muğla, Aydın, Tekirdağ, Trabzon, Diyarbakır, Muş, Çanakkale, Batman, Samsun, Ağrı, Bilecik, Artvin, Kayseri, Aksaray, Bitlis, Mersin, Giresun, Kars ve Yozgat'tan oluşmaktadır. Bu iller, bölgelerin demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik farklılıklarını incelemek için oluşturulmuş olan Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey-1 de yer almaları bakımından çalışmanın sonuçlarını ül-

kemiz açısından yeterli hale getirmektedir. Bu çalışma kapsamında, COVİD-19 salgınına yönelik Türkiye Cumhuriyeti ve AB'nin aldığı önlemler ile AB ülkelerinde COVID-19 mücadelesi kapsamında alındığı öne sürülen tedbirlere yönelik algının anlaşılması hedeflenmiştir.

2.1. Çalışmaya İlişkin Demografik Bilgiler

1- Çalışmaya katılanların %44,3' ünü erkekler, %55,7'sini kadınlar oluşturmaktadır.

1. Cinsiyetiniz
501 yanıt

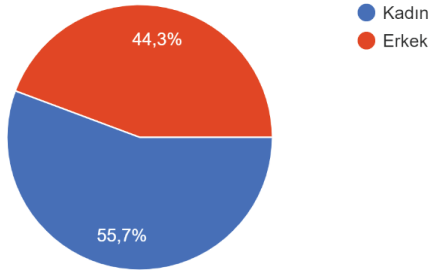

2- Katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında %68'lik oranıyla büyük bir grubun 16-35 yaş arasında olduğu görülmektedir. Ardından sırasıyla %18 ile 36-45, %9 ile 46-55, %3,8 ile 56-65 yaş aralığında ve %0,8 ile 65 yaş ve üzeri olanlar gelmektedir.

2. Yaş aralığınız
501 yanıt

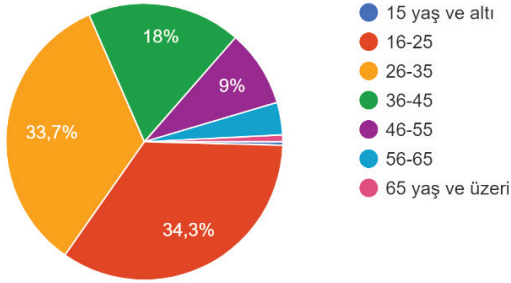

3- Katılımcıların %56'sını bekâr, %17'sini evli, %24,6'sını evli ve çocuklu, %2,4'ünü ise boşanmış ya da boşanmış ve çocuk sahibi olanlar oluşturmaktadır.

3. Medeni haliniz
501 yanıt

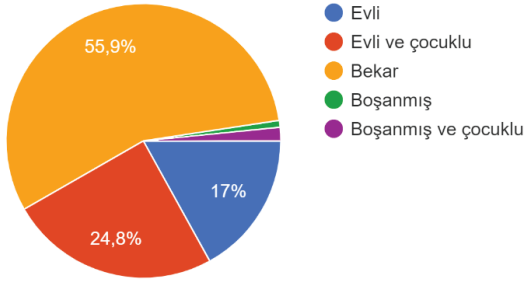

4- Katılımcıların ikamet ettiği iller: İstanbul, Ankara, Sakarya, Bursa, Edirne, Çorum, Konya, Eskişehir, Şanlıurfa, İzmir, Kocaeli, Van, Hakkâri, Kahramanmaraş, Adana, Uşak, Balıkesir, Malatya, Afyonkarahisar, Çankırı, Sivas, Muğla, Aydın, Tekirdağ, Trabzon, Diyarbakır, Muş, Ça-

nakkale, Batman, Samsun, Ağrı, Bilecik, Artvin, Kayseri, Aksaray, Bitlis, Mersin, Giresun, Kars ve Yozgat'tır. Çalışma bu bağlamıyla Türkiye sosyolojisini yakalayacak nitelikte il ve bölge çeşitliliğine ulaşmıştır.

5- Katılımcıların meslek grupları arasında öğrenciler (%33,2), memurlar (%23) ve özel sektör çalışanları (%16,6) ön plana çıkmaktadır.

Grafik 8: *Katılımcıların Meslek Grupları*

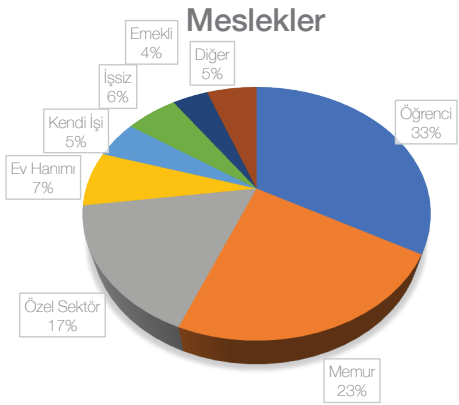

6- Katılımcıların gelir aralığı meslek grupları ile paralellik göstermektedir. Yani katılımcıların %31,3'ünün geliri yokken, %21'inin 5001 TL ve üzerinde geliri bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise %19 ile 3501-5000 TL arasında gelire sahip olanlar bulunmaktadır.

7- Ankete katılanların büyük bir kısmı (%82,8) Lisans ve Lisansüstü eğitim seviyesine sahiptir. Katılımcıların % 62'si üniversite, % 20'si yüksek lisans veya doktora, % 11,6'sı lise ve % 5,4'ü ilköğretim mezunudur.

8- Katılımcılar arasında nispi düzeyde de olsa kendini anket formunda belirtilen genel kategoriler dışında tanımlayanlar olmasına rağmen (Apolitik, Hümanist, Mukaddesatçı, Deist, Demokrat vb.) büyük oranda milliyetçi (%30,8), sosyal demokrat (%22,4), muhafazakâr (%17,8), muhafazakâr liberal (%9,2) ve liberal (%7,4) olarak kendini tanımlayanların bulunduğu görülmektedir.

Grafik 9: *Katılımcıların Kendilerini Tanımlama Biçimleri*

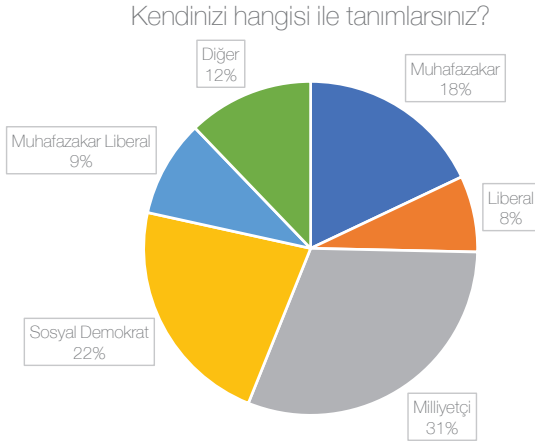

2.2. COVID-19 Salgınına Dair Algı

Salgınla birlikte ülkeler genel olarak benzer tedbirleri almış ve eve kapanma, sosyal izolasyon vb. karantina uygulamaları benimsenmiştir. Bu noktada süreçle ilgili bilgi almak TV ve İnternet aracılığıyla mümkün olmuştur. Katılımcılar da COVID-19'a dair gündemi büyük oranda televizyon ve sosyal medya platformlarından takip ettiğini ifade etmektedir. Birden çok şık-

kın işaretlenebildiği "COVID-19 haberlerini nereden takip ediyorsunuz?" sorusunda katılımcıların %80,2'si televizyon, %52,8'i Twitter, %43'ü Instagram, %15,4'ü Facebook, %17'si Youtube, %27,6'sı WhatsApp gruplarından COVID-19 haberlerini takip ettiklerini belirtmişlerdir. Gazetelerden takip edenlerin oranı ise %22,8'dir.

Grafik 10: *COVID-19 Haberlerinin Takip Edildiği Mecralar*

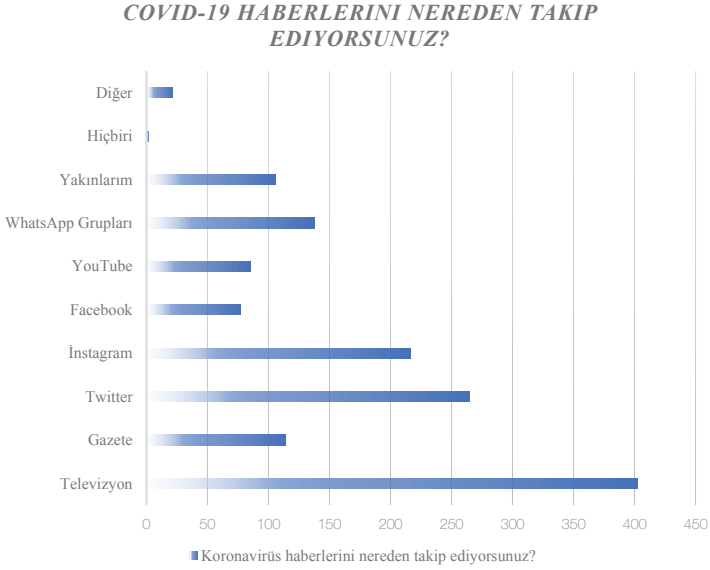

Hali hazırda gelişen teknoloji ile birlikte kitle iletişim araçları arasında geri plana itilen basılı yayın organlarının, sokağa çıkma yasağı ve sosyal izolasyon gibi önlemlerin alındığı dönemde de olumsuz etkilendiği görülmektedir. Katılımcılar büyük oranda haberleri sosyal medya platformlarından takip etmekte ve buradaki güncellemelerden süreç hakkında bilgi sahi-

bi olmaktadır. Ayrıca katılımcıların yaklaşık %21,2'si COVID-19 gündemini "Yakınları" üzerinden takip ettiğini ifade etmektedir. WhatsApp grupları ve Yakınları seçeneklerinin oranları bizlere sosyal iletişimin bir şekilde devam ettiğini, süreç hakkında insanların birbirlerini haberdar ettiğini ve birbirleriyle gündemi tartıştığını göstermektedir. COVİD-19 süreci bize bu bağlamda kamusal alanın dönüşümünü gösterirken "**sanal agora**" oluşturmaktadır.

Katılımcıların çok büyük bir kısmı salgının hem Avrupa'da hem Türkiye'de abartılmadığını ifade etmektedir. Ancak yine de salgının Türkiye'de abartılmadığını düşünenlerin oranı %83 ile Avrupa'da abartılmadığını düşünenlerin oranından (%72,2) fazladır. Avrupa'da abartılıp abartılmadığını sorgulayan ifadede katılımcıların %23,6'sının kararsız olduğunu ifade etmesinin altında hem Avrupa'nın içinden geçmekte olduğu süreçle ilgili yeterince bilgi sahibi olunmaması hem de süreç yönetiminde Avrupa ülkelerinin farklı tutumları ve bundan kaynaklanan değişkenlikler Avrupa ülkelerinin tamamı için bütünsel bir cevap vermeyi güçlendirmesi gibi nedenler yatmaktadır. Ayrıca her Avrupa ülkesinde salgının ortaya çıkma tarihi ve vaka sayılarının seyri değişkenlik göstermesi de sahip olunan algıyı etkilemektedir.

Grafik 11: *Katılımcıların COVID-19'un Ortaya Çıkışına Dair Görüşleri*

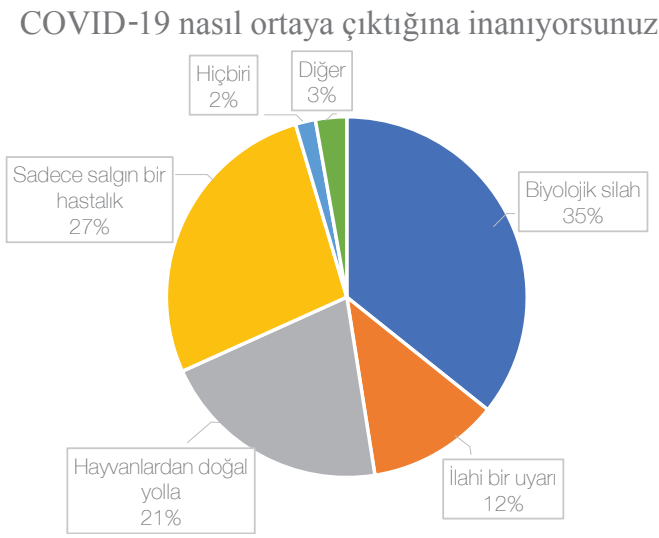

Katılımcılar arasında grafik 4'te de görüleceği üzere COVID-19'u biyolojik bir silah olarak görenlerin oranı azımsanmayacak derecede fazladır. Yaklaşık her üç katılımcıdan biri, yani %35,6'lık bir kesim, COVID-19'un biyolojik bir silah olarak ortaya çıktığını düşünmektedir. Üniversite mezunu olduğunu belirtenlerin %23'ü COVID-19'un biyolojik bir silah olarak ortaya çıktığını düşünürken, lisansüstü mezunlarında ise bu oran %6,6 olarak görülmektedir. Eğitim derecesi ile virüsü biyolojik silah olarak algılama arasında ters bir orantı olduğu da görülmektedir. Bu noktada salgının etkisini hissettirmeye başladığı dönemde virüsün biyolojik bir silah olduğuna ilişkin tartışmaların sık sık medyada yer almış olması ve virüsün henüz ne olduğunun bilinmemesi katılımcılar arasında böyle bir kanaati pekiştirmiş

olabilir. Bunun dışındaysa katılımcıların %27,2'si sadece salgın bir hastalık olduğuna, %20,8'i ise hayvanlardan doğal yolla bulaşmış olabileceğine inanmaktadır. Ayrıca %11,8'lik oranda katılımcı grubu virüsün ortaya çıkışını ilahi bir uyarı olarak görmektedir. Bu %11,8'lik oranın Türkiye'deki sosyolojik yapı ve dindarlık algısı düşünüldüğünde görece az olduğu söylenebilir.

2.3. Avrupa Birliği'ne Yönelik Algı

Salgın süreciyle birlikte en çok tartışılan konulardan biri de sürecin yönetiminin ne gibi sonuçlar doğuracağıydı. Özellikle AB bağlamında salgının AB üyeleri arasında kırılmalara, hatta Birlik'in dağılmasına yol açacağı gibi tartışmalar yaşanmaktaydı. Yapılan bu çalışmada da katılımcıların %58,7'si COVID-19 salgınının AB içindeki sosyo-kültürel ve siyasal alanda etkileşimi azaltacağını düşünmektedir. %21'lik grup ise bu alanlarda etkileşimin artacağını düşünmektedir. Bu algının ortaya çıkmasında AB içerisinde vaka-ölüm sayılarının fazlalığı ve İtalya ve İspanya gibi ülkelerin yeterli yardımı alamayışına bağlı olarak yaşanan tartışmaların etkisi olmuş olabilir. Nitekim AB'ye üye ülkelerin birbirlerine yardımlarının yeterli olmadığını düşünen %78,6'lık bir kesimin varlığı da ilk bulguyu destekler niteliktedir

Katılımcıların büyük bir kısmı hem AB içerisinde alınan tedbirlerin hem de Türkiye'nin aldığı tedbirlerin zamanında olduğunu düşünmemektedir. Ancak %42,1'lik bir kesimin de Türkiye'de tedbirlerin zamanında alındığını düşündüğü belirtilmelidir. Bu noktada salgının başında AB'de ortaya çıkan görüntülerin Türkiye'de ortaya çıkmamış olması ve vaka/ölüm oranları arasındaki ilinti böyle bir değerlendirmeye sebep olmuştur.

Katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu (%49 büyük oranda, %38,2 ise kısmen olmak üzere %87,2,) COVID-19'un AB'de değişikliklere sebep olacağını düşünmektedir. Bu durum yukarıdaki verilerle düşünüldüğünde daha anlamlı bir hale gelmektedir. AB içinde etkileşimin azalacağını düşünenlerin oranı ve AB içinde birbirlerine yardımın yeterli olmadığını düşünenlerin oranı ile COVID-19'un AB'de değişikliklere sebep olacağını düşünenlerin oranı bu doğrultuda paralellik göstererek katılımcıları en fazla temsil eden seçenekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Başka bir deyişle katılımcıların büyük çoğunluğunca AB içindeki dayanışma ağının zayıf olmasının bedellerini bazı AB ülkelerinin ağır biçimde ödediği düşünülmekte ve önümüzdeki süreçte bunun AB içinde değişimlerin yaşanmasına ve etkileşimin azalmasına sebep olacağı öngörülmektedir.

Yine katılımcıların %51,2'si vaka ve ölüm oranlarının artmasıyla AB'nin içinde olumsuzlukların da artacağını düşünürken, %20,7'lik bir kesim de bu durumun AB'yi çözülmeye iteceğini düşünmektedir.

Grafik 12: *Katılımcıların Avrupa'da Vaka ve Ölüm Oranlarının Artmasının Doğuracağı Sonuçlara İlişkin Görüşleri*

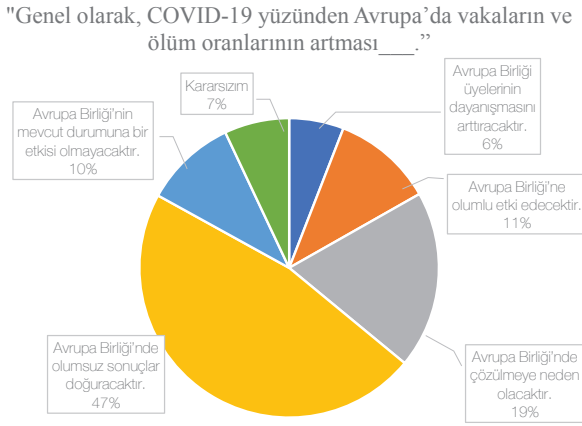

2.4. COVID-19'a Karşı Alınan Tedbirlere İlişkin Görüşler

Salgın sürecince alınan tedbirlerin politik, ekonomik, sosyal vb. birçok boyutu bulunmaktadır. Ekonomik olarak alınan tedbirlerin yeterliliğine ilişkin katılımcıların yarısından fazlası (%54,9) Türkiye'nin COVID-19'a karşı ekonomik bağlamda aldığı tedbirleri yeterli bulmamaktadır. Aynı şekilde AB'nin aldığı ekonomik tedbirler de (%51,6) katılımcıların yaklaşık yarısı tarafından yeterli bulunmamaktadır. Ancak Türkiye'nin aldığı ekonomik tedbirleri yeterli bulanların oranı (%28,4), AB'nin aldığı ekonomik tedbirleri (%21,2) yeterli bulanların oranından fazladır. Fakat hem Türkiye hem AB ekonomik tedbirler bağlamında katılımcılar tarafından çok yeterli bulunmamasına rağmen Türkiye'nin görece daha iyi algılandığı görülmektedir.

Her ne kadar ekonomik tedbirleri yeterli bulmasa da sürecin yönetimine bağlı olarak katılımcıların büyük bir kısmının (%48,6) Türkiye'deki kurumlara güveninin arttığı görülmektedir. Kararsızların oranının % 23,9 olması da bu bağlamda önemlidir.

Türkiye'de güvenin arttığı kurumlar şöyledir:

Grafik 13: *COVID-19 ile Mücadelede Kurumlara Duyulan Güven (Artan)*

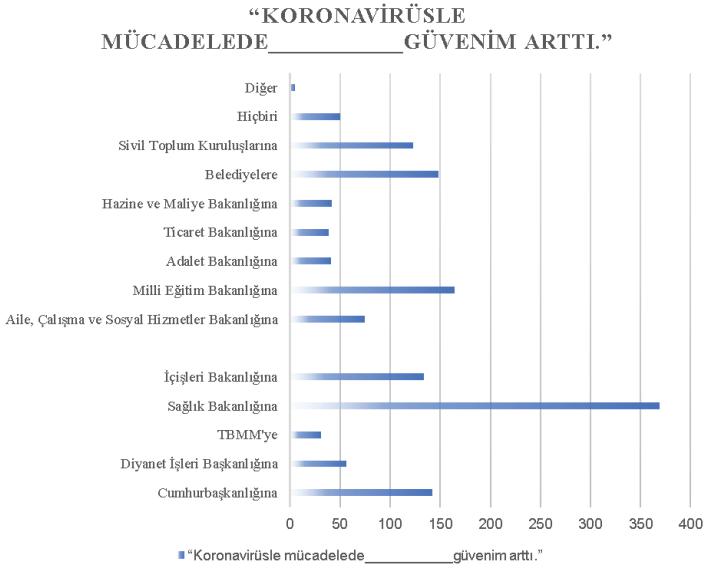

Sağlık bakanlığına artan güvenin %74,5 oluşu sürecin katılımcılar nezdinde iyi yürütüldüğüne işaret etmektedir. Bunun yanında MEB ve belediyelere olan güvenin de arttığı görülmektedir. Özellikle Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın ve Bilim Kurulu üyelerinin

televizyonda her gün birden fazla şekilde salgınla ilgili konularda halkı bilgilendirme ve bilinçlendirmeleri önemli rol oynamaktadır. Bunun yanında Milli Eğitim Bakanlığı'nın milyonlarca aileyi ilgilendiren okullara yönelik tedbir kararları da halka olumlu olarak yansımış gözükmektedir. Ayrıca topluma hizmetlerin ulaştırılmasından doğrudan sorumlu olan belediyelerinde toplum nezdinde güven kazandıklarından söz edilebilir. Kamu güvenin artışı iletişim yöntemlerinin etkili e inandırıcı bir biçimde kullandığını göstermektedir.

Her kriz yönetimi bazı kurumlara güven kazandıracağı gibi bazılarına da güven kaybettirmektedir. Bu noktada güven kaybeden kurumlarsa şöyledir;

Grafik 14: *COVID-19 ile Mücadele Kurumlara Duyulan Güven (Azalan)*

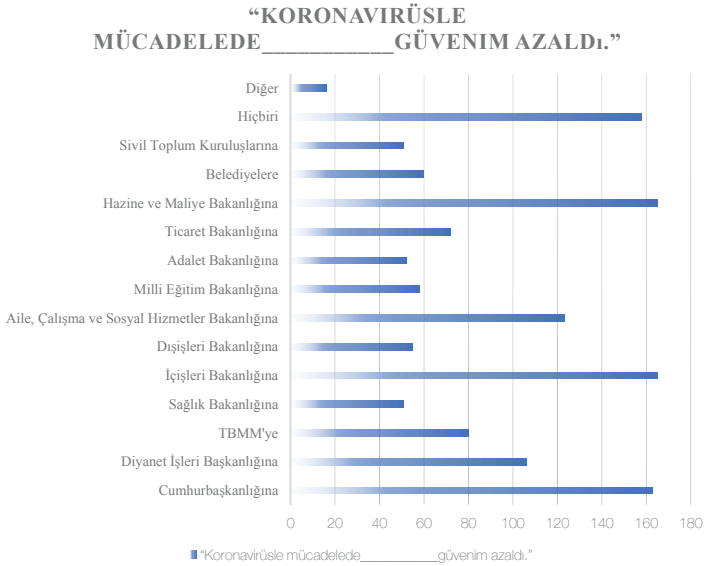

Bu noktada Türkiye'nin aldığı ekonomik tedbirleri hiç yeterli bulmayanların (%54,9) %23,4'ünün kurumlara güveninin arttığı görülürken, ekonomik tedbirleri yeterli bulanların da %89,4 ünün kurumlara güveninin arttığı görülmektedir. Aynı şekilde kurumlara olan güveni azalanların da %95,6'sı ekonomik tedbirleri yetersiz bulmaktayken, ekonomik tedbirleri yetersiz bulanların da %48'inin kurumlara olan güveni azalmıştır. Dolayısıyla bu denklemde kurumlara güven ile alınan tedbirler arasında bir korelasyon olduğu gözlemlenmektedir. Alınan ekonomik tedbirler yeterli bulundukça güven de artmaktadır. Kurumlara duyulan güvende en çok düşüş Hazine ve Maliye Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığında (her ikisi de %32,9) yaşanırken, bu bakanlıkları sırasıyla Cumhurbaşkanlığı (%32,5) ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (%24,5) takip etmektedir. Daha çok ekonomik tedbirler yönünden ele alındığında bu kurumlara olan güvenin azalması, alınmış olan tedbirlerin yeterli bulunmaması ile açıklanabilir.

Bunun yanında İçişleri Bakanlığına olan güvenin azalması verisinin anketin yapıldığı tarihten önce kamuoyunda sıkça tartışılan COVID-19'e karşı getirilen tedbirlerin etkili olduğu söylenebilir. İçişleri Bakanlığı'na yönelik azalan güven konusunda Türkiye'nin COVID-19'la mücadelesi kapsamında 10 Nisan tarihinde akşam saatlerinde alınan iki günlük sokağa çıkma yasağının duyurulmasının ardından özellikle büyükşehirlerde insanların sokaklardaki telaşlı tutumunun yarattığı sosyal mesafenin ortadan kalktığı görüntülerin etkili olduğunu söylemek mümkündür. Görüntüler hem halk hem de bilim kurulunca eleştirilerek, böyle bir kararın uygulamanın başlamasına birkaç saat kala ilan edilmesinin yanlışlığı konuşulmuştur. Dolayısıyla süreçteki müca-

delenin zarar görmesi ve yönetim zafiyeti bağlamında bakan nezdinde bakanlığa duyulan güven zedelenmiştir. Oluşan bu güven zedelenmesinin altında yatan sebep kurumsal faaliyetlerdeki zafiyetten daha çok iletişim hatasından kaynaklı gözükmektedir.

Katılımcıların AB ile Türkiye'yi karşılaştırdığı kısımda seyahat kısıtlamaları, okulların kapatılması, 20 yaş altı ve 65 yaş üstü sokağa çıkma yasağı, kamuya açık yerlerin kapatılması gibi tedbirlerin alınması noktasında %76,9'u Türkiye'yi AB'ye karşı daha başarılı bulmaktadır. Bunlardan %42,1'i doğrudan başarılı bulurken %35,8'i kısmen başarılı bulmaktadır.

Grafik 15: *AB ve Türkiye'de Tedbirlere Yönelik Algı*

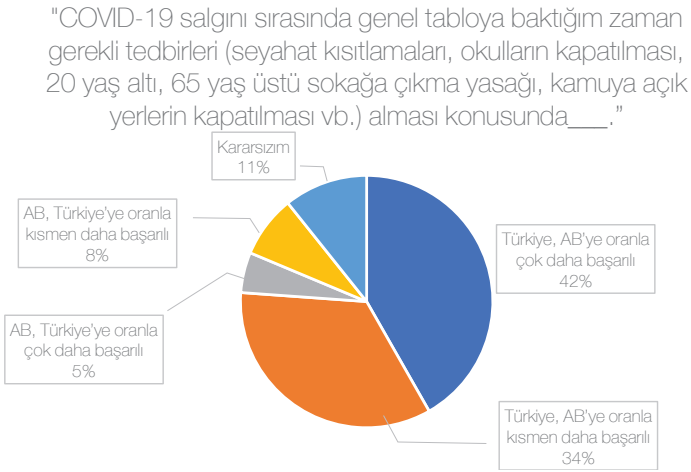

Bunun yanında katılımcıların %48,8'i sokağa çıkma yasağının herkesi kapsayacak şekilde alınması gerektiğini düşünürken, %35,7'lik bir kesimin ise kapsamın genişletilmesi gerektiğini düşündüğü görülmektedir. Bu durumun da İçişleri Bakanlığına olan güvenin azal-

masını açıklaması muhtemeldir. Alınan sosyal tedbirler de bu bağlamıyla AB'ye karşı daha başarılı bulunurken ülke içerisinde yetersiz bulunmaktadır.

Tablo 4: *Katılımcıların Gelir Aralıklarına Göre Türkiye'de Sokağa Çıkma Yasağına İlişkin Görüşleri*

		"Türkiye' de sokağa çıkma yasağının___."				
		Bir an önce herkesi kapsayacak şekilde getirilmesi gerekiyor	Kapsamının genişletilmesi gerekiyor	20 yaş altı-65 yaş üstüne getirilmesi yeterli	Hiçbir yaş grubuna getirilmemesi gerekiyor	Kararsızım
Gelir Aralığı	1-1.500 TL	%44,6	%41,1	%5,4	%3,6	%3,6
	1.501-2.500 TL	%51,2	%26,8	%14,6	%2,4	%2,4
	2.501-3.500 TL	**%57,4**	%27,7	**%14,9**		
	3.501-5.000 TL	%46,3	%37,9	%11,6		%4,2
	5.001 TL ve üzeri	%39,4	%40,4	%16,3		%2,9
	Gelir Yok	%53,5	%33,1	%9,6	%1,3	%1,9

Gelir aralığı 2.501-3.500 TL aralığında olanların %57,4'ü sokağa çıkma yasağının bir an önce herkesi kapsayacak şekilde getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Yine gelir aralığı 2.501-3.500 TL aralığında olanların %14,9'u sokağa çıkma yasağının 20 yaş altı-65 yaş üstüne getirilmesi yeterli demiştir. Türkiye'de uygulanan sokağa çıkma yasağıyla ilgili ne düşünüldüğünün sorgulanmasında yasağın kapsamının genişletilmesi gerektiğini en fazla düşünenler 1-1.500 TL ile 5.001 TL ve üzeri gelire sahip iki gruptaki kişilerden oluşmaktadır. Üst gelir grubundaki (5.001 TL ve üzeri) insanların çoğunun kamu görevlisi, vb. meslek sahibi olduklarından yasak sürecinde gelir kaybına uğramaları çok söz konusu olmadığından olası kapsam genişlemesinde bir gelir kaybıyla karşılaşmaktan uzak görünmektedirler. Katılımcıların %34,3'ünün 16-25 yaş aralığındaki kişilerden oluşması ve bu grubun bir kısmının gelirinin

1-1.500TL gelir aralığında fakat bu gelirin burs, vs. şeklinde gerçekleştiği düşünüldüğünde yine yasak kapsamının olası genişlemesinin kendilerini doğrudan etkilemediği görülmektedir.

Ayrıca katılımcıların %59,1'i sokağa çıkma yasağının, salgının sonuna dek devam etmesi gerektiğini düşünmektedir. Sadece hafta sonu olması gerektiğini düşünenler ise %28,6 düzeyindedir.

Tablo 5: *Katılımcıların Gelir Aralıklarına Göre Türkiye'de Sokağa Çıkma Yasağı Hakkında Görüşleri*

		"Türkiye'de sokağa çıkma yasağı_____."			
		Kaldırılmalı	Kararsızım	Salgın sonuna dek devam etmeli	Salgın sonuna dek sadece hafta sonlarında devam etmeli
Gelir Aralığı	1-1500 TL	%3,6	%14,3	%57,1	%23,2
	1501-2500 TL	%2,4	%2,4	**%70,7**	%22
	2501-3500 TL	%2,1	%10,6	%61,7	%25,5
	3501-5000 TL	%2,1	%12,6	%51,6	%33,7
	5001 TL üzeri	%1	%13,5	%54,8	%29,8
	Gelir Yok	%1,9	%7	%61,8	%28,7

Türkiye'de sokağa çıkma yasağının salgın sonuna kadar devam etmesi gerektiğini düşünenler en yüksek oranla (%70,7) 1501-2500 TL gelir aralığındaki kişilerdir. Buradaki en düşük oranı(% 51,6) ise 3501-5000 TL gelir aralığındaki insanlar oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi en düşük ve en yüksek oranlar arasında büyük bir fark bulunmamaktadır. Bu da bizi gelir durumunun sokağa çıkma yasağının süresiyle ilgili kararı doğrudan etkilemediği sonucuna ulaştırmaktadır.

COVID-19 salgını sırasında en çok tartışılan konulardan biri olan sağlık sistemi ve kapasitesi meselesi de anketimizde yer alan önemli konulardan biridir. Bu

bağlamda Türkiye AB'ye oranla sağlık sistemi açısından başarılı bulunmaktadır. Bunlardan %55,6'sı doğrudan, %27'si ise kısmen Türkiye'deki sağlık sistemini AB'ye oranla başarılı bulmaktadır. Türkiye'nin başarılı bulunmasının sebepleri arasında sağlık alt yapısında elde edilen başarılar ve bunun yanında İtalya, İspanya ve Fransa'da çöken sağlık sistemine ait görüntülerin televizyonda yayınlanması sayılabilir.

Kurumların gerekli tedbirleri aldığını veya almadığını düşünenlerin yanında bireysel olarak insanların gerekli önlemleri almada kısmen bilinçli olduğu büyük oranda düşünülmektedir. Bu oran %57,2'lik bir kesimi oluşturmaktadır. Katılımcıların sadece % 3,4'ü bireysel önlemler noktasında kişilerin bilinçli olduğuna inanmaktadır. % 38.1'e tekabül eden gruptaki kişiler ise insanların kendi başına önlemleri alma konusunda bilinçsiz oldukları kanısındadır. Dolayısıyla bireysel olarak da gerekli önlemlerin alınmasında halkın kısmen bilinçli olduğu ağırlıklı düşünülmektedir.

Dünya üzerinde salgınla mücadele eden diğer ülkelerin de dâhil edildiği COVID-19'la mücadelede en başarılı ülkeler sıralaması sorusunda ilk sırayı (%26,2 ile) Güney Kore alırken hemen ardından (%25,6 ile) Türkiye gelmektedir. Katılımcıların %18,2'si ise konuyla ilgili kararsız olduklarını belirtmeleri hiçbir ülkenin süreci –layıkıyla- başarılı şekilde tamamlamadığından kaynaklanan duruma dikkat çektikleri şeklinde yorumlanabilir.

Grafik 16: *Katılımcılara Göre COVID-19 Önlemleri Açısından En Başarılı Ülkeler*

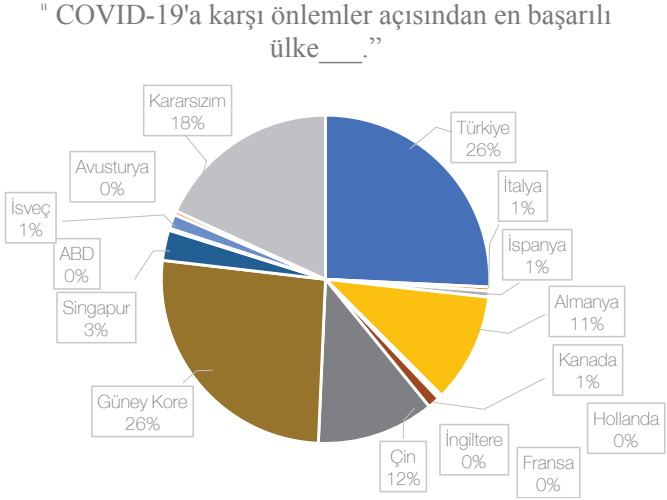

Tıbbı malzeme desteği açısından ise Türkiye'nin diğer ülkelere yaptığı yardımlar %41'lik bir oranla doğru bulunmaktadır. Ancak %35,1'lik bir oran da tıbbi malzemelerin önce kendimiz için kullanılması gerektiğini ifade etmektedir.

Bu noktada çapraz karşılaştırmalarla ilginç veriler elde edilmiştir. Kendini milliyetçi olarak tanımlayanların %42,9'u Türkiye'nin diğer ülkelere yönelik tıbbi malzeme desteğini/yardımını doğru buluyorken, kendini sosyal demokrat olarak tanımlayanların ise %16,9'u Türkiye'nin diğer ülkelere yönelik tıbbi malzeme desteğini doğru bulmaktadır. Sosyal demokratların %54,5'i tıbbi malzemelerin öncelikli olarak kendi ülkemiz için kullanılması gerektiğini söylemektedir. Bu oran milliyetçi olarak tanımlayanlarda %34,4 şeklindedir.

Salgının uzun vadeli sonuçlarına bakıldığında, salgının 1 yıldan fazla sürmesi durumunda katılımcıların

%57,9'u önlemlerin arttırılması gerektiğini düşünmektedir. %32,7'si ise şu anki önlemler ile devam edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Sadece %9,3'luk bir kesim normal hayata dönülmesi gerektiğini düşünmektedir.

AB'nin salgınla mücadele kapasitesinin katılımcılar tarafından büyük oranda (%42,2) 3-6 ay olduğu görülmektedir. Türkiye açısından ise oranlar değişmekte ve 1-3 ay (%35,1) ile 3-6 ay (%37,3) arası sürdürülebilir bir mücadele olduğunu söyleyenlerin oranları ön plana çıkmaktadır. Türkiye'nin salgını 1-3 ay arasında sürdürebileceğini düşünenlerin %33,9'u, 3-6 ay arasında sürdürebileceğini düşünenlerin %29,7'si, 6-12 ay arasında sürdürebileceğini düşünenlerin %36,1'i, salgını 12 ay ve üzerinde sürdürebileceğini düşünenlerinse %30'u salgının bir yıldan fazla sürmesi durumunda günümüz önlemleri ile hayata devam edilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Grafik 17: *Ipsos Toplum Araştırması'na Göre Tam Kapatma Uygulanmasını Düşünenler*

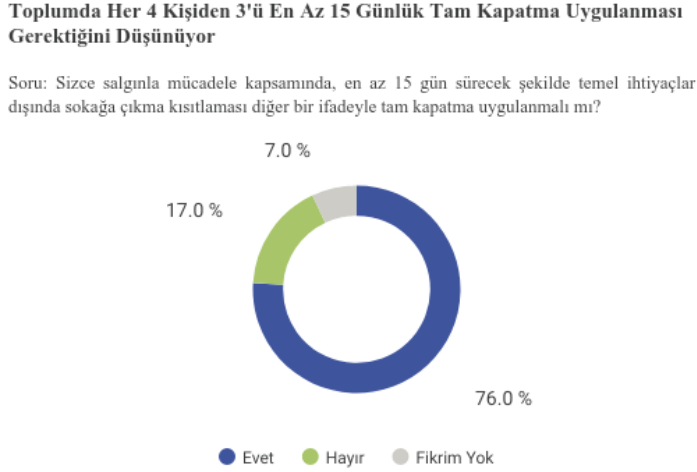

Kaynak: ipsos.com

Ipsos'un gerçekleştirdiği "COVID-19 Salgını ve Toplum Araştırmasının" Kasım ayında ortaya çıkan verilerine göre toplumun %76'sı tam kapatma uygulanması gerektiğini düşünmektedir. Sadece hafta sonu belirli saatler arasında uygulanan sokağa çıkma kısıtlamasının yeterli bulunmadığı, daha kapsamlı ve uzun süreli bir sokağa çıkma uygulaması toplumun büyük bir kesimi tarafından beklenmektedir.

2.5. COVID-19 Döneminde Mülteciler ve Göçmenler

Çalışmanın bu bölümünde ülkemizdeki kamplarda yaşayan mültecilerin durumuyla ilgili ne düşünüldüğü sorgulanmıştır. Mültecilerin, gerekli hijyen malzemesi ve sağlık ekiplerinin bulundurularak kamplarda yaşamaya devam etmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı %62'dir. Kampların acilen boşaltılıp mültecilerin bireysel yaşam alanlarına taşınmalarının sağlanması gerektiğini düşünenler ise katılımcıların %25'ine tekabül etmektedir. Hiçbir düzenleme yapılmadan aynı koşullarda mültecilerin yaşamalarını düşünenler de %8 olarak görünmektedir. Yani katılımcıların yarısından fazlası gerekliliklerin yerine getirilerek ve tedbirlerin artırılarak mülteciler için yaşam alanlarının korunmasının daha iyi olacağı kanısındadır. Zira içinden geçilen süreçte kamplarda kalan insanların tamamına bireysel yaşam alanı sunmanın zorluğu ve imkânsızlığı karşısında kişilerin mağduriyetinin azaltılması yönünde iyileştirilmiş koşullardaki kamplarda yaşamın sürdürülme düşüncesi ağır basmaktadır.

Tablo 6: *Katılımcıların İdeolojik Görüşlerine Göre Mültecilere Salgın Sırasında Nasıl Bir Düzenleme Getirilmesine İlişkin Fikirleri*

İdeoloji	Kamplar acilen boşaltılarak mültecilerin bireysel yaşam alanlarına taşınmaları sağlanmalı.	Hijyen malzemesi, gıda takviyesi ile sağlık personelleri gönderilerek kamplarda yaşamaya devam etmeliler.	Hiçbir düzenleme yapmadan kamplarda yaşamaya devam etsinler.	Kararsızım
Milliyetçi	%5,8	%64,9	%21,4	%7,8
Sosyal Demokrat	%6,3	%58,9	%25,9	%5,4
Muhafazakâr	%2,2	%66,3	%21,3	%6,7
Muhafazakâr Liberal	%4,3	%67,4	%17,4	%10,9
Liberal	%2,7	%56,8	%27	%13,5

Kişilerin kendilerini konumlandırdıkları politik çerçeveden soruya bakıldığında kamplarda yaşayan insanların hiçbir düzenleme yapılmadan hâlihazırdaki koşullarda yaşamlarını sürdürmeleri kanaati birbirine oldukça yakın olmakla beraber en az muhafazakâr liberaller en fazla liberallerde karşılaşılmıştır. Bu durum kamplarda yaşayan insanların yaşamlarıyla doğrudan ilgilenilmediği şeklinde yorumlanabilir. Gerekli yardımların yapılarak kişilerin kamplardaki yaşamlarına devam etme fikri de bu politik duruşlar içinde birbirine çok yakındır. Kendini muhafazakâr olarak tanımlayanların %2,2'si kampların acilen boşaltılarak mültecilerin bireysel yaşam alanlarına taşınmalarının sağlanması gerektiğini düşünürken bunun aksine aynı fikri sosyal demokratların %6,3'ü, milliyetçilerinse %5,8'i paylaşmaktadır. Muhafazakâr çizgide kendini konumlandıran ve 18 yıldır iktidarda olan bir siyasi erk döneminde muhafazakârların ülkemizdeki mültecilere yönelik bu tutumu oldukça ilgi çekicidir. Buradan yola çıkarak

mültecilerin kamplardaki olası yetersiz ve sağlıksız yaşam koşullarından kurtarılıp daha bireysel ve içinden geçmekte olduğumuz virüs salgını açısından daha korunaklı yaşam alanlarına sahip olmalarının düşünülmemesi veya öncelenmemesi temel yaşam ve barınma hakkının ihlaline işaret olarak yorumlanabilir.

Türkiye'de tüm yabancıların ise tüm yardımlardan yararlanması gerektiğini düşünenlerin oranı dikkat çekmektedir. Hukuki statüleri fark etmeksizin Türkiye'deki tüm yabancıların sağlık, ekonomik ve sosyal yardımlardan faydalanması gerektiğini düşünenlerin oranı % 66,6'dır. Bunun yanında sadece sağlık hizmetlerinden yararlanmasının yeterli olduğuna inanlar ise katılımcıların % 20,4'ünü oluşturmaktadır. Bunlara karşılık hiçbirinden faydalanmaması gerektiğini düşünenler ise % 3 olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı konudaki diğer soruda da olduğu gibi katılımcıların yarısından fazlası ülkemizdeki yabancıların hukuki statülerine bakılmaksızın sağlık, ekonomik ve sosyal yardımlardan yararlanmaları gerektiğini düşünmektedir.

Tablo 7: *Katılımcıların İdeolojik Görüşlerine Göre Mültecilere Salgın Sırasında Hangi Yardımların Yapılması Gerektiğine İlişkin Fikirleri*

İdeoloji	Sağlık, ekonomik ve sosyal yardımlar	Sadece sağlık hizmetleri	Sadece ekonomik yardımlar	Sadece sosyal yardımlar	Hiçbirinden	Kararsızım
Milliyetçi	%3,9	%9,1	%0,6	%28,6	%1,3	%56,5
Sosyal Demokrat	%3,6	%7,1	%0,9	%17	%0,9	%67,9
Muhafazakâr	%1,1	%9		%11,2		%74,2
Muhafazakâr Liberal	%2,2	%2,2		%21,7	%2,2	%71,7
Liberal		%16,2		%27		%56,8

Kişilerin kendilerini konumlandırdıkları ve katılımcıların en fazla seçtiği beş politik duruş açısından bu soruya yaklaşıldığında yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi sağlık, ekonomik ve sosyal yardımların tamamından yararlanabilmelerini en çok onaylayan iki grup milliyetçi ve sosyal demokratlardır. Aynı konuda muhafazakârların yalnızca %1,1'i tüm alanlarda yardım almalarını doğru bulmaktadır. Bunun aksine geçirilen süreçle de doğrudan bağlantılı olarak sadece sağlık hizmetlerinden faydalanılması kanaati en fazla kendini liberal olarak tanımlayanlar en az ise muhafazakâr liberaller arasında olduğu görülmektedir. Milliyetçilerin %28,6'sı, liberallerin %27'si, muhafazakâr liberallerin % 21,7'si, sosyal demokratların % 17'si ve muhafazakârların % 11,2'si ülkemizdeki yabancıların yalnızca sosyal yardımlardan yararlanmaları gerektiğini düşünmektedir. Belirtilen üç temel alandaki yardımlardan en az (%1,1) yararlanılması gerektiğini düşünen muhafazakârların yine muhafazakâr çizgide kendini konumlandıran siyasi erkin göçmenlere yönelik "ensar-muhacir" çizgisinde kurguladıkları yaklaşımları veya bilhassa ülkemizde yoğun şekilde bulunan Suriyeli göçmenler için "din kardeşlerimiz" ifadeleri sanılanın aksine muhafazakâr tabanda karşılık bulmadığı şeklinde yorumlanabilir. Sadece sağlık veya sadece sosyal yardımlardan faydalanılmasını düşünenler epeyce yüksek oranla liberallerden oluşurken bunu, onların bireye ve bireyin temel haklarına saygı ve koruma tutumlarının bir çıktısı olarak görmek mümkündür. Kendini milliyetçi ve sosyal demokrat olarak tanımlayanların tüm seçeneklerde neredeyse birbiriyle paralel şekilde oluşmuş yaklaşımları Türkiye'deki ideolojilerin son dönemde gözden geçirilmeye ihtiyaç duyan yeni kategorilerine işaret etmektedir. Türkiye'de tüm ideolojilerin biraz "sağ" a kaydığı düşüncesi bu durumu açıklamaktadır.

Grafik 18: *Katılımcıların Kamplarda Yaşayan Mültecilere İlişkin Görüşleri*

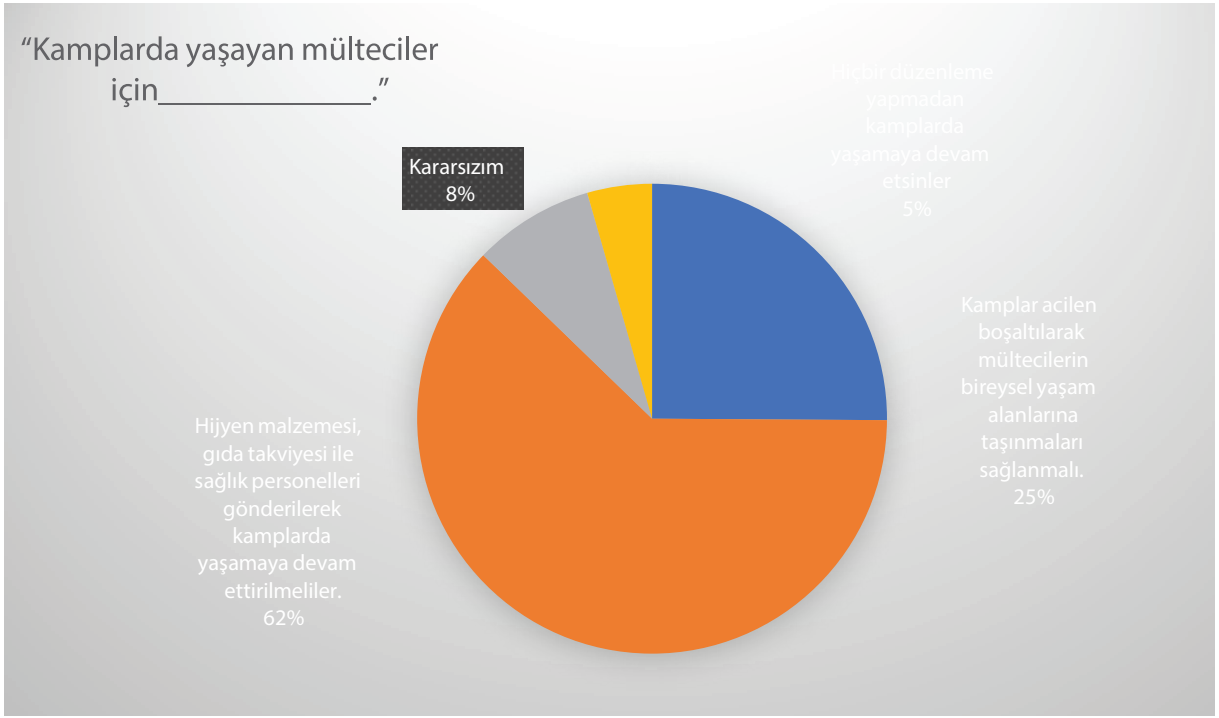

2.6. COVID-19 Salgınında Çıkan Haberler ve Devletlerin Aldığı Önlemlere Yönelik İddialar

Çalışmanın bu bölümünde katılımcılara salgın döneminde devletlerin aldığı iddia edilen tedbirlerin ve salgın hakkındaki kamuoyunda dolaşan komplo senaryolarının hangilerini duydukları ve hangilerinin doğru olabileceğine dair düşünceleri sorulmuştur. Katılımcıların %40,7'si bu iddiaların hiçbirini duymadıklarını ifade ederken, %35,7'si "ABD COVID-19'dan etkilenmiyor çünkü virüsü biyolojik bir silah olarak kullanıyor" haberini duyduklarını belirtmiştir. Çalışmanın gerçekleştirildiği tarih olan Nisan ayında, salgından en çok etkilenen bölgelerin başında Avrupa gelirken ABD'de ise salgın yeni tırmanışa geçiyor ve 1 Nisan 2020 tarihinde 214 bin 375 olan ABD'deki vaka sayısı 8 Nisan 2020 tarihinde yüzde yüzden fazla artışla 431 bin 753 kişiye ulaşıyordu. Katılımcıların %19,5'i "COVID-19 yüzünden Almanlar marketleri yağmaladılar" ve %19,1'i "Angela Merkel 2013'ten beri salgın olacağını zaten biliyordu" haberlerini duyduklarını belirtmişlerdir. Diğer bir yandan bu tarz çıkan haberlere ve iddialara inanmayanların oranı dikkat çekicidir. Katılımcıların %67'si iddiaların doğru olmadığını ifade ederken, "ABD COVID-19'dan etkilenmiyor çünkü virüsü biyolojik bir silah olarak kullanıyor" haberine inandığını söyleyenlerin oranı %14,1'dir. COVID-19 yüzünden Almanların marketleri yağmalaması haberinin doğru olduğunu düşünenlerin oranı %11,2, Angela Merkel'in salgından önceden haberinin olduğuna dair haberlerin doğru olduğunu düşünenlerin oranı %8,5 olarak gerçekleşmiştir.

Bu noktada komplo teorilerinin özellikle TV, internet ve çeşitli sosyal medya platformları aracılığıyla hızlıca yayıldığı ortadadır ancak inandırıcılık düzeyinde büyük oranda iddialar kabul edilmemektedir.

COVID-19 salgınında devletlerin aldığı önlemlere yönelik bu iddiaları nereden duyduklarına dair soruya katılımcıların %50,4 televizyon yanıtını vermiştir. Televizyonu sırasıyla %42 ile Twitter ve %29,1 ile Instagram takip etmektedir. Bu haberleri gazeteden duyduklarını söyleyenlerin oranı ise %13,5'tir.

Grafik 19: *Katılımcıların Salgın Sırasında Devletlerin Aldığı Önlemlere Yönelik İddialara İlişkin Görüşleri*

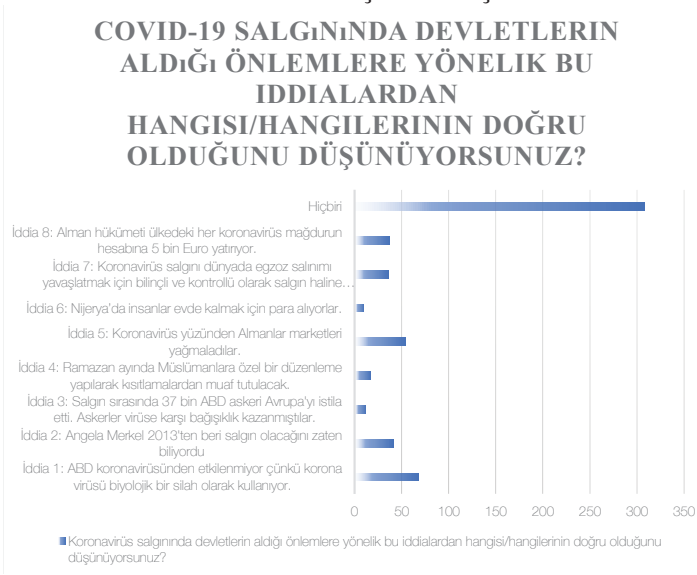

2.7. SONUÇ ve BULGULAR

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular maddeler halinde şu şekildedir;

- COVID-19'a dair haberler en fazla sırasıyla televizyon, Twitter ve Instagram aracılığıyla takip edilmektedir.
- COVID-19 salgınının hem Türkiye hem de Avrupa tarafından abartılmadığı düşünülmektedir.
- COVID-19'un biyolojik bir silah olarak ortaya çıktığı ağırlıklı şekilde düşünülmektedir. Bunun yanında salgın bir hastalık olduğu veya doğal yolla bulaştığı da en fazla tercih edilen seçeneklerdendir.
- COVID-19 salgını sonrası Avrupa Birliği'nin sosyal ve politik alanda etkileşiminin azalacağı kanaati yaygındır.
- COVID-19 salgını sırasında Avrupa Birliği'nin üye ülkelere yardımlarının yeterli olduğu düşünülmemektedir.
- COVID-19 salgını sonrası Avrupa'da köklü değişikliklerin büyük oranda veya kısmi şekilde de olsa yaşanacağı güçlü bir kanı olarak ortaya çıkmıştır.
- Türkiye'nin ve Avrupa Birliği'nin COVID-19'e karşı aldığı ekonomik tedbirlerin yeterli bulunmadığıyla karşılaşılmıştır.
- Virüsle mücadelede Türkiye'de kurumlara genel olarak güvenin arttığı görülmektedir. En çok güvenin arttığı kurum Sağlık Bakanlığı iken en çok güvenin azaldığı kurum İçişleri Bakanlığı ile

Hazine ve Maliye Bakanlığı olduğu ile karşılaşılmıştır.

- COVID-19 salgını sırasında gerekli tedbirleri (seyahat kısıtlamaları, okulların kapatılması, 20 yaş altı, 65 yaş üstü sokağa çıkma yasağı, kamuya açık yerlerin kapatılması vb.) alma noktasında Türkiye, Avrupa Birliği'ne göre daha başarılı bulunmuştur.
- Türkiye'de sokağa çıkma yasağının bir an önce ya herkesi kapsayacak hale gelmesi ya da kapsamın genişlemesi gerektiği düşünülmektedir.
- Türkiye'de sokağa çıkma yasağının salgın sonuna kadar devam etmesi genel kanı olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Sağlık sistemi açısından Türkiye Avrupa Birliği'ne göre kısmen veya çok başarılı olduğu düşünülmektedir.
- Türkiye'deki insanların kendi başlarına gerekli önlemleri almada (evde kalma, dışarıda maske takmak vb. gibi) bilinçli oldukları düşünülmemektedir.
- COVID-19 önlemleri açısından en başarılı iki ülke Güney Kore ve Türkiye olarak görülmektedir.
- Türkiye'nin diğer ülkelere yönelik tıbbi malzeme desteği/yardımı doğru bulunsa da öncelikle kendi ülkemiz için kullanılması gerektiği düşünülmektedir.
- Salgının bir yıldan fazla sürmesi durumunda önlemlerin artırılması gerektiği güçlü bir kanaattir.

- Kamplarda yaşayan mülteciler için hijyen malzemesi, gıda takviyesi ile sağlık personelleri gönderilerek kamplarda yaşamaya devam etmeleri ağırlıklı olarak düşünülmektedir.
- Salgın süresince Türkiye'deki tüm yabancıların (mülteciler, göçmenler, geçici koruma altındakiler, T.C vatandaşı olmayanlar vb.) sağlık, ekonomik ve sosyal yardımlardan yararlanabilmeleri gerektiği kanaati ile karşılaşılmıştır.
- Sosyal medyada salgına dair çokça ortaya atılan komplo teorileri ve dezenformasyonun Nisan 2020'ye kadar Türkiye toplumunda önemli bir karşılığı bulunmamaktadır. Ancak Avrupa'da salgının yayılmasını önlemek için getirilen kısıtlamalara karşı aşırı sağ grupların da destekledikleri gösteri ve eylemlerde kullanılan slogan, pankart vb. bakıldığında bu tür dezenformasyonun toplumun belli bir kesiminde karşılık bulduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Anadolu Ajansı, "Avrupa'da Kovid-19 Salgını Schengen'i Vurdu" (Erişim:26.09.2020, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupa-da-kovid-19-salgini-schengen-i-vurdu/1770073).

Anadolu Ajansı, "İspanya'dan Kovid-19 ile ortak mücadelede AB'ye eleştiri" (Erişim: 24.09.2020, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ispanyadan-kovid-19-ile-ortak-mucadelede-abye-elestiri/1782128).

BBC, "Coronavirus: Did 'herd immunity' change the course of the outbreak?" (Erişim:22.09.2020, https://www.bbc.com/news/uk-53433824).

Demirbas, Dilek & Bozkurt, Veysel & Yorgun, Sayım "COVID-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri" içinde Pandemi Döneminde Çalışma: Ekonomik Kaygılar, Dijitalleşme ve Verimlilik, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020.

Eurofound, "Living, Working and Covid-19" (Erişim: 01.10.2020, https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef20059en.pdf).

Euronews, "AB Komisyonu Başkanı İtalyanlardan özür diledi; üye ülkelere 100 milyar euroluk kredi önerdi" (Erişim: 27.09.2020, https://tr.euronews.com/2020/04/02/ab-baskan-italyanlardan-ozur-diledi-uye-ulkelere-100-milyar-euroluk-uygun-faizli-kredi-one).

Financial Times, "Coronavirus: Is Europe losing Italy?" (Erişim: 24.09.2020, https://www.ft.com/content/f21cf708-759e-11ea-ad98-044200cb277f).

France News 24, "France seizes millions of masks, gloves intended for Spain and Italy" (Erişim:24.09.2020, https://www.fr24news.com/a/2020/04/france-seizes-millions-of-masks-gloves-intended-for-spain-and-italy.html).

Imperial Collage, "The Global Impact of COVID-19 and Strategies for Mitigation and Suppression" (Erişim Tarihi: 26.09.2020, https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/medicine/sph/ide/gida-fellowships/Imperial-College-COVID19-Global-Impact-26-03-2020v2.pdf).

IPSOS, "What Worries the World?": COVID-19 is the biggest concern for the eighth successive month" (Erişim: 01.12.2020, https://www.ipsos.com/en/what-worries-world-november-2020).

IPSOS, "Salgınla Mücadelede; Toplumun % 76'sı Kapatma Uygulanması Gerektiğini Düşünüyor" (Erişim:01.12.2020, https://www.ipsos.com/tr-tr/salginla-mucadelede-toplumun-76si-kapatma-uygulanmasi-gerektigini-dusunuyor).

İKV, "AB Üyesi Ülkelerin Covid-19 Tablosu: Mevcut Durum Ve Alınan Önlemler" (Erişim:24.09.2020, https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=3631&id=3766).

KPMG, "European Union Government and institution measures in response to COVID-19" (Erişim: 27.09.2020, https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/european-union-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html).

NCBI, "First cases of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in the WHO European Region, 24 January to 21 February 2020." (Erişim: 20.09.2020, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7068164/).

Pew Research Center, "Most Approve of National Response to COVID-19 in 14 Advanced Economies" (Erişim: 03.10.2020, https://www.pewresearch.org/global/2020/08/27/most-approve-of-national-response-to-covid-19-in-14-advanced-economies/).

TEPAV, "Schuman Deklarasyonu'nun 70. Yılında AB'nin Korona İle İmtihanı ve Bu Sürecin Türkiye-AB İlişkilerine Etkisi" (Erişim:26.09.2020, https://www.tepav.org.tr/upload/files/15891766748.Schuman_Deklarasyonu___nun_70._Yilinda_AB___nin_Korona_ile_Imtihani_ve_Bu_Surecin_Turkiye_AB_Iliskilerine_Etkisi.pdf).

The Guardian, "After Coronavirus: How Will Europe Rebuild? (Erişim:26.09.2020, https://www.theguardian.com/world/2020/apr/12/after-coronavirus-how-will-europe-rebuild).

WHO, "Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic" (Erişim: 20.09.2020, https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/novel-coronavirus-2019-ncov).

WHO, "The Global Impact of COVID-19 and Strategies for Mitigation and Suppression" (Erişim Tarihi: 26.09.2020, https://www.imperial.ac.uk/media/imperial-college/medicine/sph/ide/gida-fellowships/Imperial-College-COVID19-Global-Impact-26-03-2020v2.pdf).

WHO, "WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 13 March 2020" (Erişim: 20.09.2020, https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-mission-briefing-on-covid-19---13-march-2020).

Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Ek: COVID-19 Salgınıyla Bağlantılı Bazı İnfografikler

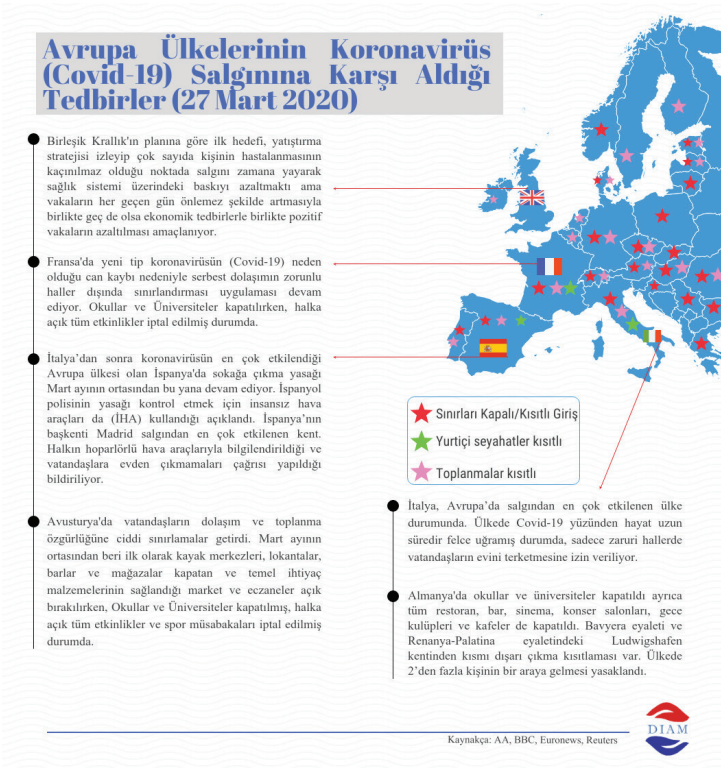

Koronavirüs Salgınına Karşı Avrupa Ülkelerinin Aldıkları Tedbirlerin Tarihleri

	İlk Vakaların Ortaya Çıkması	Okulların Kapatılması	İnsanların Toplu Bulunduğu Mekanların Kapatılması	Kamuya Açık Toplu Etkinliklerin Kısıtlanması	Kapsamlı Seyahat ve Ulaşım Kısıtlamaları
İtalya	31 Ocak	10 Mart (39 Gün Sonra)	12 Mart (41 Gün Sonra)	10 Mart (39 Gün Sonra)	10 Mart (39 Gün Sonra)
İspanya	31 Ocak	11 Mart (40 Gün Sonra)	14 Mart (43 Gün Sonra)	11 Mart (40 Gün Sonra)	14 Mart (43 Gün Sonra)
İngiltere	31 Ocak	18 Mart (47 Gün Sonra)	20 Mart (49 Gün Sonra)	13 Mart (42 Gün Sonra)	24 Mart (53 Gün Sonra)
Almanya	27 Ocak	17 Mart (50 Gün Sonra)	16 Mart (49 Gün Sonra)	13 Mart (46 Gün Sonra)	17 Mart (40 Gün Sonra)
Fransa	24 Ocak	13 Mart (49 Gün Sonra)	14 Mart (50 Gün Sonra)	13 Mart (48 Gün Sonra)	17 Mart (53 Gün Sonra)
Türkiye	10 Mart	12 Mart (2 Gün Sonra)	15 Mart (5 Gün Sonra)	12 Mart (2 Gün Sonra)	13 Mart (3 Gün Sonra)

kaynak: Anadolu Ajansı

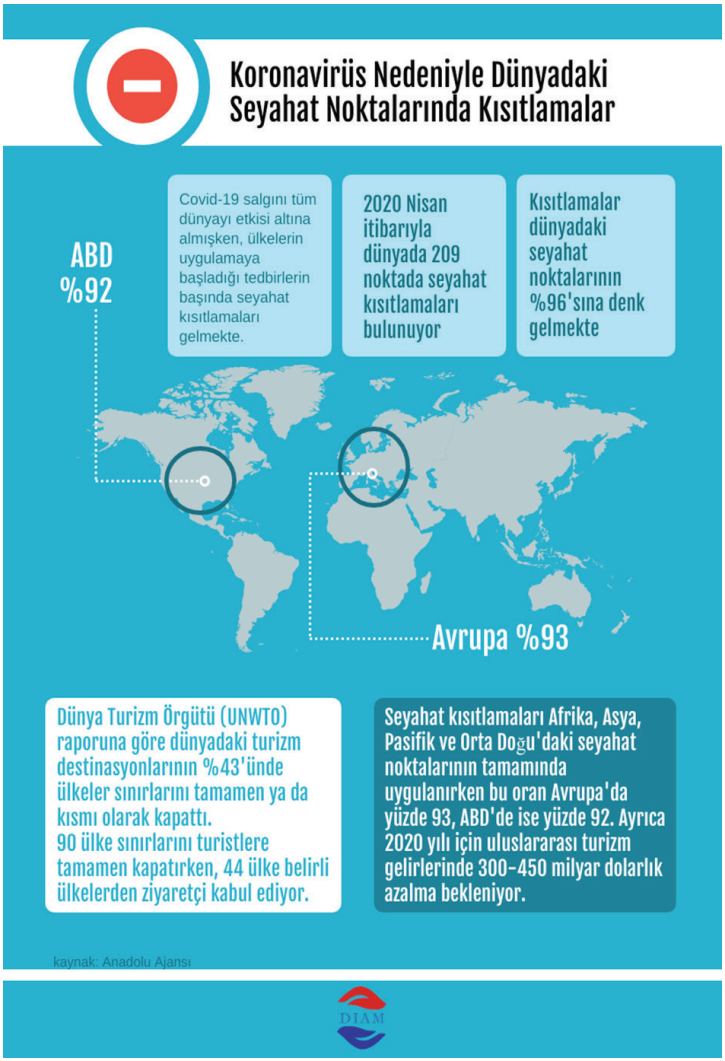
Koronavirüs Nedeniyle Dünyadaki Seyahat Noktalarında Kısıtlamalar
Covid-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına almışken, ülkelerin uygulamaya başladığı tedbirlerin başında seyahat kısıtlamaları gelmekte.
2020 Nisan itibarıyla dünyada 209 noktada seyahat kısıtlamaları bulunuyor
Kısıtlamalar dünyadaki seyahat noktalarının %96'sına denk gelmekte
ABD %92
Avrupa %93
Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) raporuna göre dünyadaki turizm destinasyonlarının %43'ünde ülkeler sınırlarını tamamen ya da kısmı olarak kapattı.
90 ülke sınırlarını turistlere tamamen kapatırken, 44 ülke belirli ülkelerden ziyaretçi kabul ediyor.
Seyahat kısıtlamaları Afrika, Asya, Pasifik ve Orta Doğu'daki seyahat noktalarının tamamında uygulanırken bu oran Avrupa'da yüzde 93, ABD'de ise yüzde 92. Ayrıca 2020 yılı için uluslararası turizm gelirlerinde 300-450 milyar dolarlık azalma bekleniyor.
kaynak: Anadolu Ajansı
DTAM

Avrupa Birliği Ülkelerinde Covid-19 (6 Nisan 2020)

Ülke	Tanı Sayısı	Ölüm	Tanı/ Ölüm Oranı %
Almanya	101.558	1.662	1,63
Avusturya	12.286	220	1,79
Belçika	20.814	1.632	7,84
Bulgaristan	549	22	4,01
Çekya	4735	78	1,65
Danimarka	4.875	187	3,84
Estonya	1.108	19	1,71
Finlandiya	2.176	28	1,29
Fransa	98.956	8.926	9,02
GKRY	465	11	2,37
Hırvatistan	1.222	16	1,31
Hollanda	18.926	1.874	9,90
İspanya	135.032	13.169	9,75
İsveç	7.206	477	6,62
İtalya	132.547	16.523	12,47
İrlanda	5.364	174	3,24
Letonya	542	1	0,18
Litvanya	843	15	1,78
Lüksemburg	2.843	41	1,44
Macaristan	744	38	5,11
Malta	241	0	0
Polonya	4.413	107	2,42
Portekiz	11.730	311	2,65
Romanya	4.057	168	4,14
Slovakya	534	2	0,37
Slovenya	1.021	30	2,94
Yunanistan	1.755	79	4,50

Kaynak: corona.cbddo.gov.tr

DIAM

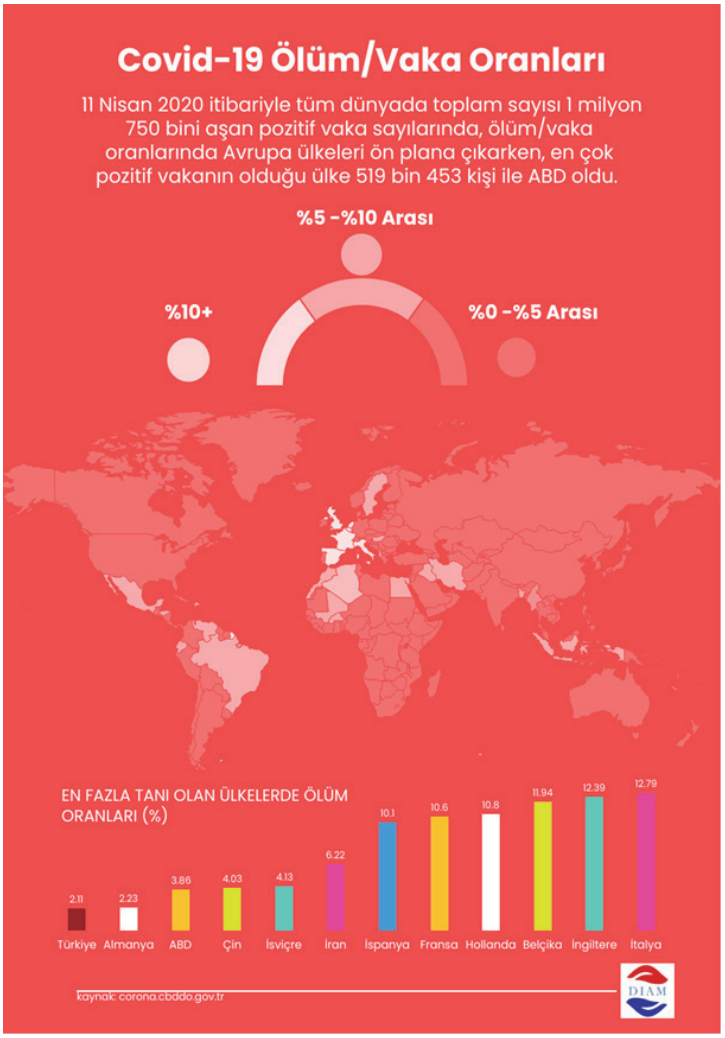
Covid-19 Ölüm/Vaka Oranları
11 Nisan 2020 itibariyle tüm dünyada toplam sayısı 1 milyon 750 bini aşan pozitif vaka sayılarında, ölüm/vaka oranlarında Avrupa ülkeleri ön plana çıkarken, en çok pozitif vakanın olduğu ülke 519 bin 453 kişi ile ABD oldu.
%5 -%10 Arası
%10+
%0 -%5 Arası
EN FAZLA TANI OLAN ÜLKELERDE ÖLÜM ORANLARI (%)
2.11
2.23
3.86
4.03
4.13
6.22
10.1
10.6
10.8
11.94
12.39
12.79
Türkiye
Almanya
ABD
Çin
İsviçre
İran
İspanya
Fransa
Hollanda
Belçika
İngiltere
İtalya
kaynak: corona.cbddo.gov.tr
DIAM

Avrupa Ülkelerinden En Kapsamlı Normale Dönüş 11 Mayıs 2020 İtibarıyla Başladı

Covid-19 salgınına yönelik alınan tedbirleri kademeli olarak kaldırmaya devam eden Avrupa ülkelerinde 11 Mayıs itibarıyla en kapsamlı normale dönüş uygulamaları başladı.

Almanya

11 Mayıs itibarıyla kreşler önceliği, çalıştıkları için çocuklarını bırakmak zorunda kalacak olan ailelere verilerek kademeli bir şekilde açıldı. Birçok eyalette bugünden itibaren açık alanda yapılan spor faaliyetlerine izin verilecek. Lise bitirme sınavlarına girecek öğrenciler ders başı yaptı. Restoran ve kafeler de bu haftadan itibaren kademeli olarak açılacak. 16 Mayıs'tan itibaren 1. ve 2. Bundesliga'da futbol maçları yeniden başlayacak.

Belçika

11 Mayıs itibarıyla normalleşme sürecinin ikinci aşamasına geçilen ülkedeki tüm mağazalar açıldı. Mağazalarda, 10 metrekareye 1 kişi olacak şekilde ve en fazla yarım saat içeride kalma koşuluyla müşteriler kabul edilecek. Maske kullanımı tavsiye edilirken, her aileden 1 kişi alışveriş yapabilecek. Sadece 18 yaşından küçüklere ve yardıma muhtaç kimselere eşlik edilebilecek.

Hollanda

Berber, kuaför, güzellik salonları, sürücü kursları ve fizik tedavi merkezleri gibi yakın temasta bulunulan iş yerleri 11 Mayıs itibarıyla randevu sistemi ile çalışmaya başlayacak. Anaokulları, İlkokullar, özel eğitim merkezleri ve kütüphaneler açıldı. 18 yaşından büyükler temasta bulunmadan açık alanlarda spor yapabilecek.

İsviçre

11 Mayıs itibarıyla normalleşme sürecinin ikinci aşamasına geçilen ülkedeki restoranlar, perakende satış mağazaları, kütüphaneler ve semt pazarları açıldı. İlk ve orta derecedeki okullar, sınıflarda derslere başladı. Kamu hizmeti veren toplu taşıma araçları salgın öncesi sisteme döndüler.

Fransa

11 Mayıs itibarıyla dolaşım serbest hale geldi ancak 100 km'nin üzerindeki seyahatler için izin almak gerekmekte. Anaokulları ve İlkokullar kademeli ve isteğe bağlı olarak yeniden açıldı. Kafe ve restoranlar dışındaki iş yerleri, mağazalar, kuaförler, küçük müzeler ve kütüphaneler açıldı.

kaynak: AA, Reuters

Koronavirüs Nedeniyle Almanya ve Hollanda'da Hayatını Kaybeden Türkler
Almanya ve Hollanda'da yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle yaşamını yitiren Türklerin sayısı 203'e yükseldi.
Tüm dünyada vaka sayısı 3 milyon 300 bini, iyileşen kişi sayısı ise 1 milyon 70 bini geçen koronavirüs salgınında, Avrupa'da bulunan Türk Diasporasını incelemeye devam ediyoruz. Büyükelçilikler ve yerel makamlardan edinilen bilgilere göre, 1 Mayıs itibarıyla Covid-19 salgını nedeniyle Almanya'da hayatını kaybeden Türklerin sayısı 135'e, Hollanda'da ise 68'e yükselmiş durumda. Almanya'da toplam 164 bin 77 vaka görülürken, hayatını kaybedenlerin sayısı 6 bin 736'ya ulaşmış durumda. Almanya'da koronavirüs salgını nedeniyle hayatını kaybeden her 100 kişiden ikisi Türk. Hollanda'da ise 39 bin 791 vaka görülürken, hayatını kaybedenlerin sayısı 4 bin 893. Hollanda'da salgın nedeniyle hayatını kaybeden Türklerin nüfusa oranı ise yüzde 1.4.
% 2
Almanya'da hayatını kaybeden Türklerin Oranı
% 1.4
Hollanda'da hayatını kaybeden Türklerin Oranı
kaynak: AA, worldometers.info

Fransa'da Covid-19

Nedeniyle Kısmen Sokağa Çıkma Yasağı Uygulaması

Koronavirüs salgının ikinci dalgası ilan edilen Fransa'da Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, 17 Ekim Cumartesi gününden geçerli olmak üzere 4 hafta boyunca başkent Paris ve belirli büyük şehirlerde saat 21.00 ile 06.00 arasında sokağa çıkma yasağının ilan edildiğini duyurdu.

11 Ekim tarihinden bu yana günlük vaka sayısı 20 binin üzerine çıkan ülkede, 9 saatlik sokağa çıkma yasağı, Paris, Marsilya, Lyon, Lille, Saint-Etienne, Rouen, Toulouse, Grenoble ve Montpellier'de uygulanacak.

22 milyondan fazla insanın hayatını etkileyecek olan yasak, altı haftaya kadar uzatılabilecek. Yasağa uymayanlara 135 euro para cezası kesilecek. Yine açıklanan sınırlamalar arasında, bir evde 6 kişiden fazla toplanmaması da yer alıyor. Okullar ise açık kalacak, bölgeler arasında seyahat edilebilecek.

Kaynak: BBC

DIAM

ALMANYA'NIN YENİ KARANTİNA KARARLARI

Angela Merkel ile eyaletlerin başbakanları Almanya'da 16 Aralık-10 Ocak tarihleri arasında geçerli olacak sıkılaştırılmış koronavirüs önlemlerinin devreye girmesi üzerinde anlaştılar.

1 Çalışanların Evlerinden Çalışması İsteniyor

Hayati ihtiyaç sunmayan tüm ticari işletmeler, dükkanlar ve mağazalar kapatılıyor. Sadece marketler, eczaneler, fırınlar, benzin istasyonları ve bankalar kısıtlamalardan muaf tutulacak.

2 Tüm Okullar Kapatılıyor

Okul ve anaokulları ile birlikte tüm gündüz bakımevleri kapatılıyor.

3 Tüm restoranlar, barlar ve kafeler kapatılıyor. yalnızca gel-al ve servis hizmetleri verilecek

Spor ve fitness salonları, sinema salonları, tiyatrolar, opera salonları ve kültür-sanat etkinlikleri sunan tüm mekanlar ve güzellik salonları kapatılıyor.

4 Sosyal temasın olabildiğince minimuma indirilmesi isteniyor

Tüm görüşmelere en fazla 2 farklı evde yaşayan 5 kişi sınırlaması getiriliyor (Noel günleri olan 24-25-26 Aralık hariç). Ayrıca kamuya açık alanlarda alkol tüketimi de yasaklanıyor.

DIAM

https://diam.sakarya.edu.tr/

Kaynak: DW